

ENERJİ TASARRUFU
saklamak
biriktirmek
kısıtlamak
D E Ğ İ L ...
Enerjiyi doğru

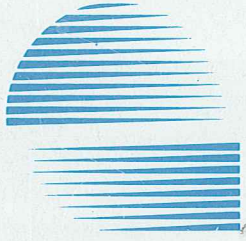

Enerji Tasarrufu
saklamak
biriktirmek
kısıtlamak
D E Ğ İ L ...
Enerjiyi doğru
kullanmaktır.

Enerji Tasarrufu
saklamak
biriktirmek
kısıtlamak
D E Ğ İ L ...
Enerjiyi doğru
kullanmaktır.

1954

**TMMOB
ELEKTRİK MÜHENDİSLERİ ODASI
İZMİR ŞUBESİ BÜLTENİ
YIL:10 SAYI:93 OCAK/1998**

Ayda bir çıkar.
Elektrik Mühendisleri Odası İzmir
Şubesi Üyelerine Ücretsiz Yollarır.

Elektrik Mühendisleri Odası
İzmir Şubesi Adına Sahibi:
Musa ÖZTUFAN

Yazı İşleri Sorumlusu:
M. Macit MUTAF

Yayın Komisyonu:
Ahmet BECERİK
A.Tarkan TEKCAN
Lütfi BUYURAL
Mehmet GÜZEL
Seyhun DALGIÇ
Talat CANPOLAT

Yazışma Adresi:

EMO İzmir Şubesi
1337 Sok. No:16 K:8 Çankaya - İZMİR
Tel/Fax: (0232) 489 34 35
emo.izmir1@ service.raksnet.com.tr

EMO İzmir Şubesi Bülteninde
yayınlanan her türlü haber ve yazı izin almak
koşulu ile kullanılabilir.
Yayınlanan yazılardan yazarları sorumludur.

Reklam Bedelleri:

Arka dış kapak (Renkli): 85 Milyon TL.
Ön iç kapak (Renkli): 70 Milyon TL.
Arka iç kapak (Renkli): 65 Milyon TL.
İç sayfalar:
Tam sayfa (Renkli): 40 Milyon TL.
Tam sayfa (Siyah/Beyaz): 35 Milyon TL.
1/2 sayfa (Siyah/Beyaz): 17.5 Milyon TL.
1/4 sayfa (Siyah/Beyaz): 9 Milyon TL.

Grafik Tasarım & Uygulama
Aytül UÇAR

Basım Tarihi: 10.1.1998

Basıldığı Yer:

ÖZYURT MATBAACILIK

Tel & Fax : (0.312) 230 76 31 - 230 85 56

Merhaba,

92. sayımızın kapağında Türkiye insan haklarının neresinde, diye sormuştuk. İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi'nin imzalanmasının 50.yılında bu soruya olumlu olarak yanıt vermek Türkiye için olanaklı değil.

1998 yılında insanların evlerinden, yurtlarından zorla göç ettirilmediği, insanın insana baskı, işkence uygulamadığı, düşüncelerinden ötürü kimsenin suçlanmadığı, kültür ve geleneklerinden dolayı kimsenin horlanmadığı, yargılı-yargısız infazların yaşanmadığı, insan haklarına saygılı bir Türkiye istiyoruz.

Bültenimizin Sivil Toplum Kuruluşları sayfasını bu sayımızda Türkiye Trafik Güvenliği Vakfı'na ayırdık. Türkiye gibi her gün trafik trajedisi yaşanan bir ülkede TTV'yi tanıtmak, etkinliklerini sizlere duyurmak böylece ülkemizin trafik sorununu bir kez daha gündeme getirmek istedik.

Gün geçtikçe enerji dar boğazına yaklaştığımız bilinen bir gerçek, EMO olarak Türkiye 7.Enerji Kongresi'nde sunulan "Ülkemizdeki Enerji Tasarrufu Programları ve Son Gelişmeler" adlı bildiri yayınlamak enerji tasarrufunun öneminin bir kez daha altını çizmenin yararlı olacağını düşünüyoruz.

Geçen sayımızda Kamu Girişimciliği Sempozyumu'nda sunulan bildiri yayınlamaya başlamıştık. Bu sayımızda da yine EMO tarafından hazırlanan "Özelleştirme Politikalarının Sonu Türk Telekom İçin Dersler" isimli bildiri hepimize ders olması açısından dikkatli bir şekilde okumanızı salık veririz.

TMMOB Demokrasi Kurultayı Ankara'da toplandı. Demokrasi kavramının çok farklı anlamlar kazandığı günümüzde, bu kurultay sonucunda bizlere pek çok görev düşüştüğü ortaya çıktı. Kurultayı sizler için izledik, bültenimizin şubeden haberler sayfasında izlenimlerimizi bulabilirsiniz.

Bugün dünya tarafından çöpe atılmış bir teknolojiyi ülkemizde kurarak enerji darboğazını aşmaya çalışmanın ne kadar gereksiz olduğu Şubemiz lokalinde düzenlenen konferansta bir kere daha vurgulandı. Konferansta Nükleer Mühendisleri Prof.Dr. Tolga YARMAN'ın sunduğu bildiri konferansa katılmayan okuyucularımız için yayınlıyoruz.

Bölgemiz Sanayi Kuruluşları sayfamızda bu ay ELTAŞ'ı tanıtıyoruz. Bir meslektaşımızın küçük bir atölyeden başladığı yolda ulaştığı başarının öyküsü 14. sayfamızda.

Yayın Komisyonu olarak iki yıllık görev süresi içerisinde 24 sayının sizlere ulaştırılmasını sağladık.

Bültenimiz önümüzdeki yıl 100. sayısına ulaşıyor. Bir yayın için önemli bir dönemeç. Bültenin bu günlere ulaşmasında emeği geçenlere, yazılarıyla, eleştirileriyle ve önerileriyle katkıda bulunanlara teşekkür ediyor, 22. Dönem'in Yayın Komisyonu olarak önümüzdeki dönem göreve gelecek Yayın Komisyonu'na kurumsallaşmış bir yayın bırakmanın övüncünü taşıyoruz.

İnanıyoruz ki gelecek dönemde göreve gelecek arkadaşlarımız Bülteni her yönüyle daha ileri bir çizgiye taşıyacaklardır.

1998 yılını insan haklarına saygılı, dostluğu, barışı yaşam felsefesi olarak benimsemiş insanlarla paylaşabileceğimiz dileğiyle...

YAYIN KOMİSYONU

GENEL KURULA DOĞRU

Şubemiz, 7 Şubat 1998 tarihinde yeni bir genel kurul yaşayacak. Bir tüzel kişiliğin kurumsallaşma yönünde önemli kararlarının alındığı platformlardır genel kurullar. Biz de 7 Şubat'taki genel kurulumuzu iyi değerlendirmek ve elektrik-elektronik-bilgisayar mühendislerinin demokratik-mesleki kitle örgütü olarak mesleğimizi, sektörümüzü ve ülkemizi ilgilendiren konularda önümüzdeki dönem uygulamaya çalışacağımız politikaları belirlemek zorundayız.

Geleceğe ilişkin politikaların doğru belirlenebilmesi için bugün yaşadığımız sorunların doğru tespiti gerekir.

Özelleştirme politikaları ile ulusal kaynaklarımızın yağma edildiği, işsizlik ve enflasyonun çalışan kesimler üzerinde dayanılmaz yükler getirdiği, doğudaki savaş bataklığında demokrasinin boğulmaya çalışıldığı, yargının bağımsızlığının tartışıldığı ve yasama, yargı, yürütme ayrılığında siyasetin yargıya egemen olduğu, eğitimin, sağlığın metalaştırıldığı, kamu çalışanlarına sendikal haklarının tanınmadığı, iş güvenliğinin olmadığı, düşünmenin suç olduğu, örgütlenmenin bölücülükle suçlandığı bir dönemde gerçekleştiriyoruz genel kurulumuzu.

Bu tespitler yeni değil ancak bizim dışımızdaki çözümler ülkeyi aydınlığa taşımadı, sorunlarımızı çözmedi, daha da derinleştirdi.

Ülkemizin politik ve ekonomik bağımlılığının giderek arttığı bir dönemde kaynaklarımızın uluslararası finans kuruluşlarınca sömürülmesine karşı çıkmak, bu kaynakların ülke ve toplum çıkarları doğrultusunda kullanılması için mücadele etmek bizleri bekleyen önemli bir görev.

Genel yapıya uygun olarak gelişen genel eğitim ve giderek içinden çıkılmaz duruma gelen teknik eğitimin yanısıra teknik elemanların sendikal haklara sahip olamayışı ve işsizlik baskısı Elektrik Mühendisleri Odası ve üyeleri olarak bizleri üzerimize düşen görevlerin gereğini yapmaya zorlamaktadır.

Eğer siz de yukarıda sıraladığımız tespitlere katılıyorsanız bu sorunların çözümüne katkıda bulunmak istiyorsanız, toplumdaki çözümlerin ancak demokrasiden yana güçlerin ortak mücadelesi ile olanaklı olacağını düşünüyorsanız, artık izleyici değil katılımcı olmalısınız.

Enerji sorununu, bağımlı iktidarların değil, kendi teknik insan gücümüzle ve ulusal kaynaklarımızla çözebilecek, fen adamları denilen kavram karmaşası yerine tüm teknik elemanların aldıkları eğitim oranında üretim sürecinde yer almasını sağlamak, enflasyonun çalışanlar üzerinde yük olmaktan çıkarılması mücadelesine katkı vermek istiyorsanız bize katılmalısınız.

Sizleri Genel Kurulumuza davet ederken, '98'in birlikteliğe, barışa, umuda ve aydınlık bir dünyaya açılan pencere olması dileğiyle...

EMO İzmir Şubesi
Yönetim Kurulu

“1998'in
birlikteliğe,
barışa,
umuda ve
aydınlık
bir dünyaya
açılan
pencere
olması
dileğiyle
...”

GENEL KURUL ÇAĞRISI

TMMOB Elektrik Mühendisleri Odası İzmir Şubesi 22. Genel Kurul Toplantısı 24 Ocak 1998 tarihinde, saat 11.00'de yapılacaktır.

İlk toplantıda çoğunluk sağlanamaması durumunda Genel Kurul, çoğunluk aranmaksızın 7 Şubat 1998 Cumartesi günü, İzmir Atatürk Lisesi Konferans Salonu'nda saat 11.00'de başlayacak ve aynı gün sona erecektir.

Seçimler EMO İzmir Şubesi'nde, 8 Şubat 1998 Pazar günü, 09.00-17.00 saatleri arasında tamamlanacaktır.

EMO İZMİR ŞUBESİ
22. DÖNEM YÖNETİM KURULU

1. GÜN

1 - Açılış • 2 - Divan Başkanlığı'nın oluşturulması • 3 - Saygı duruşu • 4. Şube Yönetim Kurulu Başkanı'nın konuşması
5 - Konuk konuşmaları • 6 - Komisyonların seçimi • 7 - Yönetim Kurulu çalışma raporunun okunması, rapor üzerinde görüşmeler ve Yönetim Kurulu'nun aklanması • 8 - Gayrimenkul alımları • 9 - Şube Yönetim Kurulu, Oda Genel Kurulu delege adaylarının saptanması ve tutanağa bağlanması
10 - Komisyon raporlarının görüşülmesi • 11 - Dilekler • 12 - Kapanış

2. GÜN

13 - Seçimler • A) Şube Yönetim Kurulu • B) EMO Genel Kurul Delegeleri

TMMOB DEMOKRASİ KURULTAYI

TMMOB Demokrasi Kurultayı 34. Olağan Genel Kurulu'nda alınan karar uyarınca 13-14 Aralık 1997 tarihlerinde Ankara'da DSİ Toplantı Salonu'nda yapıldı.

Kurultay Hazırlık Toplantıları, Yerel Kurultaylar ve atölye çalışmaları Türkiye'nin büyük kısmında gerçekleştirilmişti. Bir yıl süren ve değişik süreçlerde yaklaşık 4 bin kişinin katıldığı ve çalışmaların tamamlanmasından sonra düzenlenen Kurultay'da amaç şöyle belirlenmişti. **"Birer yurttaş olarak mühendis ve mimarların somut sorunlarından hareketle demokrasinin sorunlarının çalışanlar lehine genişletilmesinin gerekliliğini tartışabilecekleri bir süreci ve platformu gerçekleştirmek."**

Demokrasi kavramına farklı anlamlar yüklediği günümüz koşullarında biz mühendis ve mimarlar sorunun sınıflar temelinde ele alınması gerektiğini düşünüyoruz. Çünkü demokrasi; barış, düşünce ve ifade özgürlüğü vb. temel ve güncel kavramlar ile birlikte, yaratılan değerlerin bölüşümüyle ve bu bölüşümü belirleyen siyasi yapıyla iç içe bir kavramdır.

Bizler mühendis ve mimarlarız ama aynı zamanda 65 milyonluk bir topluluğun üyeleriyiz. Toplumsal konumumuz ne olursa olsun yaşam koşullarımız, toplumu yönlendiren egemen siyasal ve ekonomik anlayış ve yaklaşımlar doğrultusunda alınan kararlarla belirlenmektedir. Bu yapının oluşmasında, etkileyip değiştirilmesinde vereceğimiz katkılar mutlaka üretici güçleri ve toplumsal adaleti geliştirecek yönde olmalıdır.

Bu düşüncelerle oluşan Kurultay çalışmalarını 13 Aralık 1997 günü, 9:45'te başlayarak aşağıdaki gündeme uygun olarak çalışmalarını yürüttü.

1. GÜN İ. OTURUM

1. Açılış : Demokrasi Kurultayı Düzenleme Kurulu Sekreteri İhsan KARABABA'nın açış konuşması.

2. Divanın Oluşturulması : Divan Başkanlığı'na TMMOB Başkanı Yavuz ÖNEN, Başkan Yardımcılığı'na Kaya GÜVENÇ seçildi. Yavuz ÖNEN teşekkür konuşmasında bu çalışmanın örnek bir çalışma olduğunu belirtti. Diğer demokratik örgütlerin bu çalışmaya örnek olarak baktıklarını, ilgiyle izlediklerini söyledikten sonra Düzenleme Kurulu, Yürütme Kurulu başta olmak üzere katkıda bulunanlara teşekkür etti.

3. Demokrasi şehitleri için bir dakikalık saygı duruşu.

4. Açılış konuşması : Yavuz ÖNEN, "TMMOB Demokrasi Kurultayı'nın saygıdeğer delegeleri, sevgili dostlar" diye başladığı konuşmasında özetle şunları söyledi;

"Türkiye 80'li yılların ikinci yarısından sonra son aylarda dünyanın pek çok ülkesinde doğal afetlere yol açan El Nino kasırgasına benzer önemli ve sürekliliği bir olay yaşadı, yaşıyor. Fakir ve gelişmekte olan diğer ülkeleri de etkileyen GLOBALİZM ve YENİ DÜNYA DÜZENİ. Bu hegemonya üretimi vermiş, işsizlik büyümüştür. Sosyal güvenliğin ortadan kalkmasıyla eğitim, sağlık paralı hale gelmiş, özelleştirme adı altında yağmalama başlamıştır. Türkiye'de artık hiçbir sektörde ulusal politikalar üretilmemektedir.

Ekonomide, zirvede on-onbeş ailenin yabancı ortaklı holdingleri ile küçük ve orta ölçekli üretim alanındaki ağırlıklı olarak milliyetçi, dinci sermaye çevreleri, karşı devrim cephesinin ekonomik unsurlarını oluşturmaktadır. Toplumsal muhalefeti susturmak, halkı milliyetçi, dinci alanlara yönelmek üzere başarılı bir propaganda yürütülmektedir.

Globalizmin milliyetçi ve yerel çatışmaları beslediği dönemde Türkiye kendini bir savaş ortamında buldu. Yargı, yürütmeye bağlı olmuş, yanlı duruma düşmüştür. Anti-demokratik hukuksal altyapı her türlü düşüncenin ve örgütlü mücadelenin ağır cezalarla bastırılmasını sağlamaktadır.

11 yılı aşkın süren savaş ortamında yaşanan işkence, faili meçhul cinayetler, zorla göç, köy yakmalar Türkiye'yi ciddi insan hakları ihlallerinin yaşandığı ülke durumuna düşürmüştür.

Hükümetlerin demokrasi ile ilgili açıklamaları AB ya da ABD ile olan ilişkilerinde gündeme girmektedir.

TMMOB 34. Genel Kurulu işte böyle bir ortamı tarif etmek üzere dayanışma içinde, barış ve demokrasiyi savunmak üzere demokrasi mücadelesinin önünü açmak üzere Yönetim Kurulu'na görev olarak vermiştir.

Bu kurultay meslektaşlarımızın, meslek alanlarımızın, örgütsel sorunlarımızın ve en genelde ülke sorunlarının tartışılacağı ve çözümlerinin ortaya çıkacağı bir toplantı olacaktır. Bu nedenle bilimsel, teknik gelişmenin, kalkınmanın, üretimin en önemli unsurlarından olan bizler, özgürlük, demokrasi ve barış ortamlarını geliştirerek kurtuluşa yaklaşabiliriz.

Söz sizin. Sözlerimizi yerde bırakmayalım."

5. Gündemin Sunulması ve Onaylanması : Oy birliği ile kabul edildi.

6. TMMOB Demokrasi Programı Taslağı'nın Sunulması : Süreç ve taslak ile ilgili İhsan KARABABA konuştu. Çalışmaların 14 ay önce başladığını belirtti. Özetle; Yerel Kurultay çalışmaları ve hazırlık toplantılarına konya bölgesi katılmayacağını bildirdi. 5 il ve 16 bölgede Terel Kurultay çalışması yapıldı. Çalışmalara 4.000 kişinin doğrudan katıldığını ve 403 kişilik delegasyonun, %60 katılıma karşılık olduğunu belirtti.

7. Komisyon seçimleri :

• **TEMEL İLKELE R KOMİSYONU**

Cumhuriyet, Bağımsızlık, Laiklik, Hukuk Devleti

• **İNSAN HAKLARI KOMİSYONU**

Eğitim, Basın-Yayın Özgürlüğü, Sağlık

• **DEMOKRASİNİN İŞLEYİŞİ KOMİSYONU**

Siyasi Partiler, Seçimler, Yasama, Yürütme, Yargı ve Güçler Ayrılığı, Anayasa

• **TMMOB ve DEMOKRASİ KOMİSYONU**

• **ÇALIŞMA YAŞAMI KOMİSYONU**

İstihdam Gücü, Çalışma Yaşamı, Sosyal Güvenlik

• **EKONOMİ KOMİSYONU**

Ekonomi, Kalkınma, Sanayileşme, Küreselleşme, Özelleştirme, Bilim ve Teknoloji, Enformasyon Toplumu

• **KENT VE YEREL YÖNETİMLER KOMİSYONU**

Kamu Arazileri, Yerleşme ve Yerel Yönetimler, Kentleşme, Ulaştırma ve Trafik

• **TARIM, ORMAN, ÇEVRE, ENERJİ, KOMİSYONU**

Ormanlar ve Ormancılık, Tarımın Demokratikleştirilmesi, Topraklardan Yararlanmanın Düzenlenmesi, Çevre, Doğal Kaynaklar,

Enerji

• **KÜRT SORUNU KOMİSYONU**

• **SİVİL TOPLUM KOMİSYONU**

Temsili Demokrasiden Katılımcı Demokrasiye, Sivil Toplum, Kamu Yararı ve Denetim, Meslek Örgütleri

• **KURULTAY BİLDİRGE KOMİSYONU**

1. GÜN II. OTURUM

Komisyonlarda çalışacak üyelerin belirlenmesinden sonra sırayla komisyon çalışmalarına geçildi. Şubemizden Mehmet GÜZEL, Hüseyin GÜLÇAN, Murat GENÇÖR, Ercan KEŞKEK, Mükremin ZULKADİROĞLU'nun EMO İzmir Şubesi adına, delege olarak katıldığı Kurultay'da Hüseyin GÜLÇAN; Tarım, Orman, Çevre ve Enerji Komisyonu'nda, Mehmet GÜZEL; Sivil Toplum Komisyonu'nda görev aldı.

2. GÜN I. OTURUM

Birbuçuk gün boyunca yaklaşık 130 delegenin söz alarak görüşlerini açıkladığı oturumlarda 120 de yazılı önerge verildi. 31 konuşmacı ile TMMOB ve Demokrasi Komisyonu en uzun süreli çalışma olurken, 2 oturumun sonu 18 saatlik bir çalışmayı gösteriyordu.

Açılış konuşmasından itibaren, heyecanlı, özgün ve yaratıcı görüşme ve tartışmalara sahne olan Kurultay, komisyon raporlarını yetiştirememiş olsa bile, delegelerde geleceğe dair, yaşama dair, üretime dair, insana dair umut ve sevinçlerin gelişmesine sonsuz katkıda bulunmuştur.

TMMOB Genel Kurulu'ndan bir gün önce tekrar toplanarak çalışmalarını tamamlayacak Kurultay'da buluşmak üzere, her yerde, her zaman evrensel demokrasi diyoruz.

TMMOB'dan YILSONU MESAJI

TMMOB Başkanı Yavuz ÖNEN 1997 yılı sonu nedeni ile basına ve kamuoyuna 29.12.1997 tarihinde bir açıklama yaptı.

DEMOKRATİK, KATILIMCI, ÜRETKEN, ÖZGÜR BİR TOPLUM VE BAĞIMSIZ, DEMOKRATİK SOSYAL HUKUK DEVLETİ İSTEYENLER;

• 1998 yılında işkencecileri, faili meçhul cinayet işleyen çete mensuplarını, savaş kışkırtıcısı silah ve uyuşturucu tüccarlarını, kentsel her türlü rantı denetleyen mafyayı, kamu kaynaklarını yağmalayan büyük sermaye sahiplerini, bu paylaşımın beslenen tüm siyaset bezirganlarını geriletelim, bu büyük koalisyonun siyasi temsilcilerine oy vermeyelim.

• 1998'de işkenceciler, katiller, soyguncular yargılansın, hesap versin demeye devam edelim.

• Evleri, köyleri, yıkılıp yakılan, zorla göç ettirilen insanların yörelerine geri dönmelerini sağlayalım.

• Tutuklu ve hükümlü, lise-üniversite öğrencilerinin, muhalif siyasetçilerin, "düşünce suçlularının" serbest bırakılması, yargıda çifte standarda son verilmesi, Susurluk çetesinin açığa çıkarılması için mücadele edelim.

• Ülkemizde bir yaşam biçimi haline gelen kural dışılığı, hukuk dışılığı, yargıdaki ve gelir dağılımındaki adaletsizliği, şiddeti, savaş kışkırtıcılığını yok edelim.

• 1998 yılında ülkeye gerçek demokrasiyi, onurlu dış politikayı, adil gelir dağılımını, üretken alanlara yatırım politikalarını, sanayileşmeyi, bilimsel ve teknolojik gelişmeyi, sosyal kalkınmayı, barış ve kardeşlik ortamını getirmek için çabalarımızı arttıralım.

• Dünya ölçeğinde gelişmiş ülkelerin gelişmekte olan ülkelere yönelik ve giderek artan sömürsünü, silah tekellerinin, dünyanın kırka yakın bölgesinde sürdürdükleri savaşları sona erdirmek için uğraşalım. Silah pazarında harcanan kaynakları, dünyada açlığı, eğitimsizliği, işsizliği, barınaksızlığı, çevre kirliliğini, doğa tahribatını ortadan kaldırmaya yönlendirelim.

DEMOKRATİK, KATILIMCI, ÜRETKEN, ÖZGÜR BİR TOPLUM VE BAĞIMSIZ, DEMOKRATİK SOSYAL HUKUK DEVLETİ İSTEYENLER;

• Bu isteklerimizi 1998 yılında dünya ölçeğinde de gerçek kılmak için uluslararası dayanışmayı da sağlayalım.

• Tüm bunların özveri, umut, kararlılık, hoşgörü ve barış ile yaşam bulacağı inancıyla;

1998 YILININ TOPLUMUMUZA VE TÜM DÜNYA TOPLUMLARINA ESENLİK, SAĞLIK, MUTLULUK VE BARIŞ GETİRMESİNİ DİLİYORUM.

SMM ÜYELERİN DİKKATİNE

İzmir il ve ilçelerinde mülkiyeti TEDAŞ'a ait olmayan trafolu abonelerin işletme-bakım sorumlularının '98 Ocak ayı sonuna kadar TEDAŞ İşletme Müdürlüklerine bildirmesi gerekmektedir.

TEDAŞ İzmir Elektrik Dağıtım Müessesesi'nin 24.12.1997 gün ve 12343 sayılı aşağıdaki yazısı ile tüm işyerlerine tebliğ ettiği genelge doğrultusunda bu hizmeti üstlenecek üyelerimiz, Odamızdan temin edecekleri "İşletme-Bakım Hizmetleri Sözleşmesi"ni ilgili makamların imzası ve EMO onayı sonrası TEDAŞ İşletme Müdürlüğü'ne vereceklerdir.

Bu hizmetlerle ilgili ücret bedelleri Elektrik Mühendisliği En Az Ücret Tarifeleri kitapçığında belirtilmiş olup, sözleşmeler 1998 tarifesine uygun olarak düzenlendikten sonra EMO onayına sunulacaktır.

Tüm SMM üyelerimizi ilgilendiren yazı şu şekilde;

Mülkiyeti firmanıza/şahsınıza ait olan elektrik tesislerinin (varsa enerji nakil hattı, orta gerilim elektrik şebekesi, trafo merkezi ve alçak gerilim şebekesi) kurulmasında olduğu gibi işletilmesi ve bakımının yapılmasında da "Elektrik Kuvvetli Akım Tesisleri Yönetmeliği" çerçevesinde hareket edilmesi gerektiği yasal bir zorunluluktur.

21.11.1997 tarihli ve 16466 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiş olan Elektrik Kuvvetli Akım Tesisleri Yönetmeliğinin İşletme Güvenliğine İlişkin hükümlerinden, Kuvvetli Akım Tesislerinde Çalışmak başlıklı 60. Maddesinin 2. paragrafında "Kuvvetli akım tesislerinde yüksek gerilim altında ancak, bu amaçla açılmış olan özel eğitim kurslarını bitirmiş olan kişiler ya da bir mühendisin sorumluluğu ve gözetimi altında olmak üzere öteki görevliler çalışma yapabilir." denilmektedir.

Bu sebeple, halen yürürlükte olan Yönetmelik, şartname, tüzük vb. dikkate alındığında;

1-) Şirketimizle yapacağımız yazışmalar için yetkili olan personelinizin yetki belgesi ve imza sirkülerinin şirketimize verilmesi. (Bu belgelerin Şirketimize verilmemesi halinde firmanızın/şahsınızın Şirketimizle yapacağı yazışmalarda yazışma yapan kim olursa olsun firmanız adına yetkili olduğu varsayılacak ve doğacak tüm sorumluluk firmanıza ait olacaktır.)

2-) Mülkiyeti firmanıza/şahsınıza ait olan trafo merkezi, orta gerilimli havai hatlı ve /veya yeraltı kablolu elektrik şebekesi, varsa enerji nakil hattınızın işletilmesinden sorumlu, arıza hallerinde ve enerji kestirip tekrar talep etme gibi konularda firmanız/şahsınız adına yetkili olan elektrik mühendisinin adı ve soyadı şirketimize bildirilmelidir. Bu personelin firmanızda çalışıyor olması halinde, bu durumun belgelenmesi; işletme sorumluluğunu üstlenen elektrik mühendisi arasında tanzim edilen sözleşmenin onaylı bir nüshasının ve işletme sorumlusuna ait noter tasdikli imza sirküsünün Şirketimize verilmesi gerekmektedir.

Aksi halde, gerek firmanıza/şahsınıza ait elektrik tesislerinde meydana gelebilecek arızalarınızda ve gerekse diğer

teknik konularda teknik personelinizin olmadığı varsayılarak talepleriniz karşılanmayacaktır.

Yukarıda istenen (birinci ve ikinci maddelerdeki) belgelerin 28.01.1998 tarihine kadar Müessesemizin İşletme Bakım Merkez Müdürlüğü'ne gönderilmesi hususunda bilgilerinizi ve gereğini rica ederiz.

İsmail NALÇACIOĞLU (Müessese Md. Yrd.)

Olgun SAKARYA (İşletme Bakım Başmühendisi)

ŞUBE DANIŞMA KURULU

TOPLANTISI 13 OCAK'TA

EMO İzmir Şubesi Danışma Kurulu VI. toplantısı 13 Ocak 1998 Salı günü Şubemiz Lokalinde gerçekleştirilecek.

Genel Kurul'a yönelik çalışmaların ve adayların değerlendirileceği toplantıya Şubemizde bugüne kadar görev almış eski ve yeni Yönetim Kurulu üyeleri, işyeri temsilcileri ve halen görev yapan komisyon üyeleri katılacaktır.

EMO KOORDİNASYONU TOPLANDI

TMMOB Yönetim Kurulu'nda görev alan Temsilci, EMO Yönetim, Denetim ve Onur Kurulu üyeleri ile Şubelerin Yönetim Kurulu üyelerinin katılımı ile 21 Aralık 1997 tarihinde Bursa'da toplanan Koordinasyon'un gündeminde birim çalışmaları hakkında bilgilendirme, mali işleyiş, Özelleştirme Karşıtı Platform çalışmaları ve Genel Kurul vardı.

Toplantıda yeni binaya taşınan Antalya Şubesi'nin eski büro ve lokalinin satılması kararı ile TMMOB bünyesinde Enerji Grubu oluşturulduğu ayrıca TMMOB kararı olarak bu dönem Şube Yönetim Kurulu üyelerinin doğal delege olamayacağı kararı bildirildi.

Toplantının son gündeminde Şubeler kendilerine uygun olan Genel Kurul tarihlerini belirtiltiler.

ŞUBEMİZDEN İKİ DAVA

Şube Yönetim Kurulumuz, Merkezden olur aldığı iki konu hakkında mahkemeye başvurdu.

Davanın birincisi; 2 Kasım 1997 tarihinde Susurluk'ta yapılan mitinge katılanlara "bölücü" diyen DYP Genel Başkanı Tansu ÇİLLER aleyhine tazminat ve hakaret davası olarak açıldı.

İkinci dava ise, Devlet ihale Yasası'na aykırı olarak gerçekleştirilen frekans sıralama ihalesine karşı Kanal 1'in RTÜK aleyhine açtığı davaya müdahil olarak katılma kararına uygun olarak gerçekleştirildi.

ENERJİDE ÖZELLEŞTİRME KARANLIK YARINLAR DEMEKTİR.

17 Ocak'ta "Özelleştirmeye Karşı Miting" var.
Konak'ta buluşalım

EMO GECESİ YAPILDI

Elektrik Mühendisleri Odası'nın 43. kuruluş yıldönümü gecesi Balçova Termal Tesisleri Kardelen Salonu'nda 13 Aralık 1997 Cumartesi günü 500'e yakın davetlinin katılımıyla gerçekleştirildi.

Meslekte 25. yılını dolduran üyelerimize hizmet belgeleri, 40. yılını dolduran üyelerimize ise onur plaketlerinin verildiği gecede konuşma yapan Şube Başkanı **Musa ÖZTUFAN**; üyelerimizin mesleki mücadelenin yanısıra demokrasi mücadelesinde de sorumluluk almaları gerektiğini belirtti.

DEÜ - EMO İZMİR ŞUBE TOPLANTISI

Elektrik Mühendisleri Odası İzmir Şubesi'yle, Dokuz Eylül Üniversitesi Elektrik Elektronik Mühendisliği Bölümü'nde, bölüm öğrencileri ve öğretim görevlileri arasındaki tanışma kokteyli 3 Aralık 1997 tarihinde saat 13.00'da, bölümün Tınaztepe'deki yeni binasında düzenlendi.

150 öğrencinin ve öğretim görevlilerinin katıldığı kokteylde EMO İzmir Şubesi Örgütlenme Sekreteri Macit MUTAF ve Elektrik-Elektronik Mühendisliği Bölüm Başkanı Prof.Dr. Kemal ÖZMEHMET tarafından birer konuşma yapıldı. Oda, EMO Eğitim Merkezi ve EMO Genç çalışmalarının aktarıldığı toplantı ilgiyle karşılandı ve Oda ile üniversite arasındaki ilişkilerin daha sıkı olması gerektiği vurgulandı.

"AYDINLIK İÇİN YURTTAŞ GİRİŞİMİ"

Aydınlık İçin Yurttaş Girişimi iletişim bürosu yayınladığı bir bildiriyle, yurttaşın takibi sonucu dokunulmazlıkların kalktığını, bu ülkenin insanların ışıklarını aylar boyunca söndürmesinin iki milletvekilinin dokunulmazlığına en azından dokunulmasını sağladığını, bunun bir başlangıç olduğunu, Anayasa'nın dokunulmazlıkları düzenleyen 83. maddesinin değiştirilmesini, böylece milletvekili dokunulmazlığının yalnızca kürsü dokunulmazlığı ve ifade özgürlüğü ile sınırlı tutulmasını istediklerini açıkladılar.

HASAN ÂLİ YÜCEL SEMPOZYUMU

İzmir Üniversiteleri Öğretim Elemanları Derneği (İZÜNİDER) öncülüğünde DEÜ ve EÜ ortak girişimi ile 16-17 Aralık 1997 tarihinde DEÜ Sabancı Kültür Sarayı'nda yapılan "Doğumunun 100. Yıldönümünde Hasan Âli Yücel Sempozyumu"nu TMMOB İzmir İl Koordinasyon Kurulu da destekledi. Cumhuriyet döneminin önde gelen eğitim, kültür ve devlet adamı Hasan Âli Yücel, Türkiye'de eğitim alanında büyük reformlar yapmış, kırsal kesimdeki okumaz-yazmazlığa karşı Köy Enstitüleri'ni kurmuş programlı bir şekilde dünya klasiklerini Türkçe'ye çevirtmiştir. *UNESCO tarafından 1997 yılı Hasan Âli Yücel Yılı ilan edilmiştir.* Sempozyum sonucunda aşağıdaki görüşlerin kamuoyuna açıklanması kararı alınmıştır.

- Eğitim bir kamu hizmeti olarak görülmeli ve paralı eğitime son verilmelidir.
- Eğitim ve öğretimde fırsat eşitsizliği ortadan kaldırılmalıdır.
- Çağdaş, bilimsel ve laik eğitim hayata geçirilmelidir.
- 8 yıllık zorunlu kesintisiz temel eğitim ödünsüz uygulanmalıdır.
- Her düzeydeki yabancı dille eğitime son verilmeli, Türkçe'nin bilim dili olarak kullanılmasına önem verilmelidir.
- Bugünkü Anayasa'ya bile aykırı olan, eğitim sorununu çözmekten uzak, tersine toplumsal çelişkileri arttıran ve yeni sorunları beraberinde getireceği apaçık görülen özel üniversitelerin açılmasına izin verilmemelidir.
- Üniversiteler bilimsel, yönetsel ve finansal özerkliğe ve olanaklılığa kavuşturulmalıdır.
- YÖK kaldırılmalı ve üniversiteler arası eşgüdüm, Üniversiteler Arası Kurul'a bırakılmalıdır.
- Üniversiteler ticari kurumlar olarak görülmemelidir.
- Devletin özel üniversitelere kaynak aktarmasına son verilmelidir.
- Parasız yatılı okullar yaygınlaştırılmalı; kırsal ve yoksul kesimdeki yetenekli çocuklarımıza eğitim olanağı sağlanmalıdır.
- Tüm öğretim elemanlarının yaşam düzeyi yükseltilmeli insanca ve onurlu yaşaması ve üretmesi için yeterli gelire sahip kılınmalıdır.
- Öğretmen yetiştiren kurumlar çağdaş ölçütlerde yeniden yapılandırılmalı ve "ne olursan ol gel öğretmen ol" anlayışına son verilmelidir.

ÖZELLEŞTİRME KARŞITI MİTINGE ÇAĞRI

İzmir'de faaliyette bulunan meslek odaları, sendikalar, sivil toplum kuruluşları ve siyasi partilerin oluşturduğu **İzmir Özelleştirme Karşiti Platform**, 17 Ocak 1998 tarihinde miting yapılmasını kararlaştırdı.

Platformun yürütmesinde de görev alan Şubemiz 17 Ocak 1998 tarihinde yapılacak mitinge tüm üyelerinin katılımını bekliyor.

EGE FOTOĞRAF GRUBU LOKALİMİZDE SERGİ AÇTI

27 Aralık 1997 tarihinde Mesut ULUTAŞ'ı anma etkinliği çerçevesinde Ege Fotoğraf Grubu bir fotoğraf sergisi açmıştır.

Ege köylerinde çeşitli kesitler sunan fotoğraf sergisi 15 Ocak 1998 tarihine kadar Şubemiz Lokalinde gezilebilir. Sergiye, **Nermin AKTIHANOĞLU**, **Şule ALÇIK**, **Nezihe HOŞSU**, **Muhsin AĞAYA**, **Timur OK**, **Naciye ERDOĞ** eserleriyle katılmaktadırlar.

ODTÜ'DE KARIYER PLANLAMA MERKEZİ KURULDU

Mezunlarına iş bulmada yardımcı olmak amacıyla 1996 yılı Kasım ayında ODTÜ Rektörlüğü'nce "Kariyer Planlama ve Mesleki Yerleştirme Merkezi" (KPMY) kurulmuştur. Altyapısını hızla tamamlayan Merkez 2000 mezununun özgeçmişini barındıran bilgi bankasına sahiptir. Merkez 1000'e yakın mezununa iş olanağı sağlamış, firmaların istekleri sonucunda 620 mezunun özgeçmişlerini onlara ulaştırmış, ayrıca bazı kuruluşlar için sınav düzenleyerek başvuruları değerlendirmiştir.

Merkez'e başvuru için telefon numarası; 0.312.210 41 36

YÖNETİM KURULU GÖREV DEĞİŞİKLİĞİ

EMO İzmir Şubesi Yönetim Kurulu asil üyesi **Oğuz DİKENELLİ**'nin askere gitmesi nedeni ile boşalan Yönetim Kurulu asil üyeliğine **Ömür AKMAN** gelmiştir. Kendisine başarılar dileriz.

EGE BÖLGESİ ENERJİ SEMPOZYUMU

Şubemiz ile DEÜ Mühendislik Fakültesi Elektrik-Elektronik Mühendisliği Bölümü işbirliği ile Ege Bölgesi Enerji Sempozyumu 12-13-14 Mayıs 1998 tarihlerinde Dokuz Eylül Üniversitesi'nin Konak'ta bulunan Sabancı Kültür Merkezi salonlarında düzenlenecektir.

Sempozyum ile, ülkenin enerji yönünden oldukça sorunlarla yüklü Ege Bölgesi'nin enerji konusunun her yönüyle ele alınarak tartışılması ve sonuçlarının ilgili kurumlara iletilerek dikkate alınmasının sağlanması hedeflenmektedir.

Sempozyuma, sanayi kuruluşlarına teknik eleman yetiştiren üniversiteler ile meslek okulları, Ege Bölgesi'nin enerji gereksinimini sağlayan üretim-iletim-dağıtım tesislerinin sahibi olarak TEAŞ-TEDAŞ ve bağlı buldukları kurumların yetkilileri, tükettiği enerjiyi daha kaliteli ve güvenilir olarak almak isteyen tüketiciler ve kuruluşlar, onların temsilcileri bildiri sunabileceklerdir.

SEMPZYUM KONULARI:

- Enerji ve Çevre İlişkileri
- Bölgesel Enerji Kaynakları
- Üretim-İletim-Dağıtım-Tüketim Sorunları
- Bölgesel Sanayinin Yapısı ve Enerji Sistemi Üzerinde Etkileri
- Teknik Eğitim Potansiyeli
- Enerji Sorununun Çözümüne Yönelik Öneriler
- Teknik Eleman İstihdamı
- ARGE ve Teknopark İlişkisi

Sempozyum sekreterliğini Odamız üstlenmiştir. Sempozyum hakkında ayrıntılı bilgi Şubemizden edinilebilir.

ÜYELİK ÖDENTİLERİNİZİ TALİMATLA ÖDEYEBİLİRSİNİZ

Elektrik Mühendisleri Odası'nın 1998 yılı ödentisi aylık 300.000 TL. olarak belirlenmiştir.

Ödentilerinizi aylık veya yıllık olarak Şubemiz veya temsilciliklerimiz veznelere yatırabileceğiniz gibi bültenimizin ekinde gönderilen formları imzalı olarak Şubemize ulaştırarak banka hesabınızdan virman yapılmasını sağlayabilirsiniz.

EMO '98 AJANDASI DAĞITILYOR

Teknik bilgileri, ürün tanıtımları ve günlük kullanımı ile üyelerimiz için hazırlanan 1998 EMO ajandasının dağıtımına başlanmıştır. Ajandalarımızı EMO İzmir Şubesi'nden ve temsilciliklerimizden edinebilirsiniz.

EMO İZMİR ŞUBESİ BİRİKTİRME VE YARDIMLAŞMA SANDIĞI ÜYELERİNE DUYURU!

Bundan sonraki hizmetlerini Vakıf çatısı altında yürütmek üzere bürokratik işlemleri tamamlamaya çalışan Sandık İdare Kurulu, üyelerinin aylık ödenti ve borç iadelerine kolaylık sağlamak üzere kredi kartı ile ödeme uygulamasını başlattı. Sandık üyeleri ödemelerini yeni yılda kredi kartları ile yapabilirler.

Sandık İdare Kurulumuz, üyelerinin birarada tatil yapmalarını sağlamak üzere bayram günlerine denk gelen 7-17 Nisan 1998 tarihleri için **Salihli-Kurşunlu Kaplıca Tesisleri**'nde rezervasyon yaptırmıştır. İlgilenenlerin 489 34 35 numaralı telefondan **Sedat GÜLŞEN**'e ulaşmaları yeterli olacaktır.

KAMU ÇALIŞANLARI EYLEMDE

Kamu Emekçileri Sendikası (KESK), 11 Aralık 1997 Perşembe günü, İzmir'de miting düzenledi. Kamu sektöründe çalışanların gelirlerinin son dört yılda %57.2 oranında düşmesini protesto ettiler ve grev haklarını kullanmak istediklerini belirttiler.

Yaptıkları, yapacakları eylemlerin nedenlerini yayınladıkları bildiride şu şekilde açıkladılar:

"Eğer bir ülkenin, eğitimden sağlığa, haberleşmeden ulaşımına kadar yığınla kamu hizmetini sunan insanların gelirleri dört yılda %57.2 oranında düşmüşse,

Yine aynı dört yılda bütçedeki yatırım harcamaları yarıya yakın azalmışsa,

Aradaki fark top, tüfek almaya, rant-faiz ödemeye ve de mafyacısı, medyacısı ile bir kısım "muhterem zevat"ın işlerini besleyip büyütmeye gitmişse, sokaklara dökülüp haykırmak ve hak hukuk aramak için başkaca nedenlere gerek var mı?

Sesimize kulak, mücadelemize omuz verin"

TURGAY YEKE'Yİ YİTİRDİK

Odamızın 21313 sicil no'lu üyesi Turgay YEKE'yi 28 Aralık 1997 tarihinde yitirdik.

1972 doğumlu YEKE, DEÜ Elektrik ve Elektronik Mühendisliği Bölümü'nden 1994 yılında mezun oldu.1994 yılında bir elektrik firmasında mühendis olarak çalışan, genç yaşta yitirdiğimiz meslektaşımızın geride kalanlarına ve topluluğumuza başsağlığı diliyoruz.

EMO ÜYELERİNE İNDİRİM UYGULAYAN YERLER

EL VE MİKROCERRAHI HASTANESİ	%20	Tel:441 01 21
EGE SAĞLIK VAKFI	%10	Tel:463 28 78
ÖZEL SAĞLIK HASTANESİ	%20	Tel:421 24 98
YAŞAM LABORATUVARI	%10	Tel:421 54 17
SONO NÜK. ÖZEL TEŞH. MRK.	%20	
GREEN PEACE HOTEL	%20	Tel:528 36 33
OTEL KAYA PRESTIGE	%25	Tel:483 03 23
OTEL ANBA	%25	Tel:484 43 80
HOTEL İSMİRA	%25	Tel:445 60 60
BATI DERSANELERİ	%5	Tel:489 03 09
İZMİR ÖZEL HEDEF DERSANELERİ	%10	Tel:463 36 67
BİLSELS BİLİM DERSANESİ	%10	
A.Ü. TÖMER İZMİR MRK. ŞB.	%25	Tel:464 05 44
THE ENGLISH ACADEMY	%10	Tel:446 25 20
HAMLE TİYATROSU	%20	Tel:484 44 70
ELEKTRAL ELEKTROMEKANİK	%5	Tel:376 73 00
İZMİR(KARTER) OTO CAM ve AKSESUARL.	%10	Tel:484 24 67
İLERİ KİTAPEVİ	%10	
ERCAN KİTAPEVİ	%20	Tel:489 45 05
LİTERATÜR KİTAPEVİ	%10	Tel:464 51 50
İSTANBUL HAVA YOLLARI	%10	Tel:489 05 41
ATS TURİZM	%20	Tel:441 80 14
PİZZA PİZZA	%10	Tel:463 26 26
1888 RESTORAN	%25	Tel:421 66 90
ÖZ MANİSALI KEBAB SALONU	%10	Tel:463 19 17

MÜHENDİS ARAYAN FİRMALAR

- **EN-KO ELEKTRONİK**, ürün tasarım geliştirme bölümüne elektronik mühendisi aramaktadır. (Banu Öcal DALGIÇ : 376 7806)
- **DÜNYA ELEKTRİK**, satış departmanında görevlendirilmek üzere elektrik mühendisi aramaktadır. (469 77 72)
- **SENSOR MATİK**, satış departmanında görevlendirilmek üzere elektrik mühendisi aramaktadır. (Ayşe YILANKIRKAN : 446 16 30)
- **KEMERKÖY TERMİK SANTRALI**'nda görevlendirilmek üzere elektrik mühendisi aranmaktadır. (Osman DEDE: 0.232.616 07 01)
- **SIMKO İZMİR**, alçak gerilim malzemeleri satış bölümünde görevlendirilmek üzere elektrik mühendisi aramaktadır. (İsmet ÖRNEK: 484 71 45)
- **ÇİMENTAŞ Türk A.Ş.**, Deneyimli bir elektrik mühendisi, iki elektronik mühendisi aramaktadır. (Nilgün GÜLAY : 441 55 00)
- **DESAN LTD.ŞTİ.**, Elektrik ve elektronik mühendisleri aramaktadır. (Sermet DEMİR : 446 02 76 - 77)
- **RÖLE ve ANITLAR MÜDÜRLÜĞÜ İNŞAAT DAİRESİ**, müze bahçesi taş bina kontrollüğü yapabilecek deneyimli elektrik mühendisi aramaktadır. (Fatma SEDEF : 483 17 85)
- **AKFEN İNŞAAT**, Aliağa Petkim ve Bostanlı şantiyelerinde görevlendirilmek üzere elektrik mühendisi aranmaktadır. (Mustafa ÇİL - Hasan GEYİK : 324 14 84/85)

EMO İZMİR ŞUBESİ ÜYE ÇOCUKLARINA BİLGİSAYAR KURSLARI

Pazartesi - Çarşamba - Cuma / 11.00 - 14.00 / Toplam 2 hafta (18 saat) / 2.000.000 TL/Kişi

(Kurs saatleri grup halinde katılan katılımcılara göre belirlenebilir. Gruplar 8 kişiliktir.)

Başvuru : EMO İzmir Şubesi Eğitim Merkezi • Tel: 421 35 45 - 464 32 00

**DAHA ETKİN
DAHA GÜÇLÜ
EMO İÇİN;**

**7 ŞUBAT ' ta
EMO İZMİR ŞUBESİ
GENEL KURUL 'unda**

BULUŞALIM.

PERİYODİK BİLGİSAYAR KURSLARIMIZ DEVAM EDİYOR

WWE I	: Pazartesi-Perşembe 16.00-19.00
WWE II	: Pazartesi-Perşembe 19.00-22.00
WWE III	: Salı-Cuma 16.00-19.00
WWE IV	: Salı-Cuma 19.00-22.00
WWE V	: Cumartesi-Pazar 13.00-16.00
WWE VI	: Cumartesi-Pazar 16.00-19.00
ACAD	: Cumartesi-Pazar 09.00-13.00
C	: Çarşamba

WWE: Windows/Word/Excel-Toplam: 60 Saat 20.000.000.TL

ACAD: Auto CAD R13-Toplam 40 Saat 15.000.000.TL

C:C++ Programlama Dili-Toplam: 24 Saat 10.000.000.TL

PASCAL: Pascal Programl. Dili-16.00-19.00 / 19.00-22.00

Bilgi İçin Tel: 421 35 45

EMO EĞİTİM MERKEZİ SEMİNER PROGRAMI

<p>PLC'lerin Genel Prensipleri (Berna ÖNAL)</p> <p>7 Ocak 1998 - 09.⁰⁰-16.⁰⁰ 8.000.000 TL.</p>	<p>Güç Elektroniği Semineri (Doç.Dr. Eyüp AKPINAR)</p> <p>13 Ocak 1998 - 15.⁰⁰-17.⁰⁰ 2.000.000 TL.</p>	<p>AYRINTILI BİLGİ İÇİN,</p> <p>EMO EĞİTİM MERKEZİ</p> <p>Tel: 421 35 45 Faks: 464 32 00</p> <p>"Seminer Ücretine; Seminer Notları, Katılım Belgesi ve İkramlar Dahildir.</p> <p>Seminere kayıt, katılımcı sayısı sınırlı olduğundan telefon ile ulaşım sırası gözetilerek yapılacaktır."</p>
<p>PC Tabanlı Veri Toplama Kontrol (Tolga AYAV)</p> <p>4 Şubat 1998 - 13.⁰⁰-17.⁰⁰ 8.000.000 TL.</p>	<p>ISO 9000 Toplam Kalite Güvence Sistemi (KALDEM Uzmanları)</p> <p>15-16 Ocak 1998 - 9.³⁰-16.³⁰ 30.000.000 TL.</p>	
<p>İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği İlk Yardım (Ünal TOKTAŞ)</p> <p>20-21 Şubat 1998 (10 Saat) 15.000.000 TL.</p>	<p>Motoryüklerinin Özelliği ve Bağlı Fiderlerde Koruma Ayarları (Deniz KÜLTÜR)</p> <p>20 Şubat 1998 - 16.⁰⁰-20.⁰⁰ 6.000.000 TL.</p>	

BELEDİYE Mİ, ÖZELLEŞTİRME İDARESİ Mİ?

Kamu hizmeti niteliğindeki mal ve hizmetlerinin üretimi, yapısı ve/veya stratejik önemi nedeni ile tekel olma sonucunu doğurmaktadır. Kamunun tekel olmasında herhangi bir sakınca yoktur. Çünkü kamu otoritesi, kar amacı ile değil kamu hizmeti amacı ile çalışmakta ve denetimi demokratik toplum yapısı içerisinde kamuoyu tarafından üstlenebilmektedir. Ancak ticari şirket şeklinde örgütlenmiş olan özel hukuk tüzel kişilerinin kar amacı ile çalışması doğal ve doğrudur. Özel hukuk tüzel kişisinin çalışmasının denetimi de ancak katılık prensibi doğrultusunda olabilecektir.

Amacı kar elde etmek olan bir ticari kuruluşun tekel haline gelmesi, ticari yaşamın bizzat kendisi için tehlikelidir. Nitekim bu nedenle gelişmiş ülkelerin tamamında anti-kartel yasaları çıkarılmış ve idareye bu hizmeti üreten kuruluşu denetlemeye yönelik ayrıcalıklar tanınmıştır. Bizim hukukumuzda da bu yöntem imtiyaz sözleşmeleri ile sağlanmaya çalışılmıştır. Ancak ülkemizde idarenin bizzat kendisi bu yetkiyi istememekte ve bundan kaçmak için çeşitli yollara başvurmaktadır. Bu yöntemlerden birisi de kamu hizmeti gören idarenin içinin boşaltılarak özel hukuka uygun bir şirket oluşturulması ve buradan özelleştirme yapılmasıdır.

Bu uygulamanın en yeni örneklerinden biri de İzmir'de ESHOT'un başına gelenlerdir. Belediye ESHOT'un görevlerini gören A.Ş. ve LTD.ŞTİ. şeklinde faaliyet gösteren birden fazla şirket kurmuştur. Bunlara iki örnek İZULAŞ ve İZELMAN'dır.

İZELMAN'ın çok büyük hissesi belediyeye aittir ve faaliyetleri ESHOT'a ait biletleri satmak ve belediyeye ait otoparkları işletmek olarak görünmektedir. Başka faaliyetleri varsa bile bunlar toplumun gündemine girmemektedir.

Uzun süredir gündemde olan müfettiş raporu bu konuda birçok ayrıntıyı gözler önüne sermektedir; ESHOT'ta bilet satışı yapmak üzere 125 personel vardır ve satış yerleri vs. örgütlenmiştir. Belediye bu yerleri İZELMAN'a kiralamış, 125 personelin maaşları ESHOT'tan karşılanmak üzere belediyenin çeşitli birimlerinde görevlendirilmiştir.

ESHOT ve İZELMAN arasındaki sözleşme gereği, ESHOT sattığı biletlerin %1,8'ini peşin olarak İZELMAN'a ödemektedir. Daha doğrusu İZELMAN, ESHOT'tan satın aldığı abonman biletlerinin bedellerini %1,8'ini mahsup ederek ödemektedir. Aslında rapora göre bu ödemelerini de düzenli yapamamakta, bir hafta on gün ertelemeler yapmaktadır. Sonuç olarak İZELMAN, ESHOT'tan bedelleri peşin olarak tahsil etmiş olmaktadır. Yapılan bu düzenleme ile;

• 125 personel işsiz kalmış ama işten alınmayarak başka birimlerde görevlendirilmiştir. Bu personel maaşları ödenmeye devam etmiştir.

• Bilet bedelinin %1,8'i İZELMAN'a ödenmiştir. Bu da ortalama aylık 8-10 milyar TL tutmaktadır.

Burada en önemli nokta, ESHOT 6,5 milyar TL'sına bilet satış işlevini yerine getirmektedir ve bunun için de 125 personelin ücretini ödemektedir. Tabii İZELMAN kar ediyor mu etmiyor mu, bu bilgimiz dışındadır. Ancak İZELMAN'ın da bu işlevi yerine getirmek için önemli sayıda personel işe aldığı aşikârdır.

İZELMAN böyledir de İZULAŞ nasıldır?

İZULAŞ'ta da hissenin çok büyük oranına belediye sahiptir ve İZULAŞ, ESHOT'la aynı işi yapmaktadır. Ancak araçlarının büyük bir kısmı ESHOT'a aittir ve ESHOT'tan araç kiralamaktadır. Araç kiralaları da oldukça düşüktür. Örneğin; bir körüklü otobüs için aylık 55 milyon TL fiyat belirlemiştir. Şu anda AVIS'te günlük minibüs kirası 20 milyon TL'sidir.

İZULAŞ'ta aynı işi yapmak için personel almıştır. Zaten bütçesi incelendiğinde en önemli ödeme kalemlerinde birinin personel giderleri olduğu görülmektedir. Buna karşın İZULAŞ'a satılan abonman biletlerinden hisse, otobüs kutusundan çıkan bilet sayısına göre değil, yapılan sefer sayısına göre ödenmektedir. Bu durumda daha çok körüklü otobüsle, daha çok yolcu taşıyan ESHOT, bu rağmen sefer sayısı kıstasına göre zarara uğramaktadır.

İZELMAN ve İZULAŞ'a sürekli kaynak transfer eden ve kendi taşıtı, personeli, işletme sermayesi vb. her türlü imkanı yarken bu şirketleri taşeron kullanan ve dolayısıyla İZULAŞ ve İZELMAN'ı finanse eden ESHOT, zarar göstermektedir. Bu arada müfettiş raporundan öğrendiğimize göre ESHOT görevlilerinin sicilleri ve özlük kayıtları düzgün olarak tutulmamaktadır.

657 sayılı yasaya göre memurların çalışmalarını ancak sicil ve özlük kayıtları ile denetlenebilir. Bunun dışında bir denetleme mekanizması kabul edilmemiştir. Nitekim İdari Yargı Mercileri memur hakkındaki işlemin yerindeliğini sicil ve özlük kayıtlarına göre denetlemektedir.

Elindeki kaynaklar transfer edilen ve kendi haline bırakılan ESHOT'un zarar etmesi ve özelleşmesi gündeme gelmektedir. Aslında İzmir'in tüm toplu taşımasının kamunun elinde olduğunu ileri sürmek hatalı olacaktır. Ülkemize özgü olan dolmuş sistemi özel toplu taşımacılığın bir örneğidir ve faydaları ve sakıncaları toplum tarafından iyice bilinmektedir.

NİL'ER vb. firmalara kamu tarafından yapılan işlerin verilmesi konusu ise Anayasa Mahkemesi'nin haklılığını ortaya çıkarmaktadır.

Yukarıda da belirtildiği üzere özelleştirmenin imtiyaz sözleşmesi yolu ile yapılması gerekmektedir. Bu şekilde idare, hizmetin aksamaması için gerekli önlemleri alma yetkisine sahip olabilecektir. Halbuki burada özel hukukun eşitlikçi yapısı içerisinde davranmakta ve otobüslerin yedd-i emin olarak teslim edilmesini sağlama gibi yükümlülüklerle karşı karşıya kalmaktadır. Diğer taraftan kamulaştırmanın esaslarının özelleştirmede de onanması yaşanmamı sakıncaları ortadan kaldıracaktır.

Bu esaslara göre teminatlar ve değerler belirlenebilecektir. Ticari işlemin yegane kırdır ve ticari yönetim kârın elde edilmesi için gereğinde riske girilmesini kabul eder. İdari işlem ise kârı asla bir amaç veya unsur olarak kabul etmez.

Bu açılarıdan bakıldığında sayın ÖZFATURA'nın ESHOT'a ilişkin icraatlarını iyi kabul etmek imkansızdır.

Ticari iş olarak iyi değildir çünkü zarar doğurmaktadır. İdari olarak iyi değildir çünkü hizmeti aksatmaktadır.

Sayın Özfatura tüm beyanlarında tüm hesabını Allah'a vereceğini söylemektedir. Ancak sayın Özfatura bilmelidir ki bizim sözünü ettiğimiz kul hakkıdır.

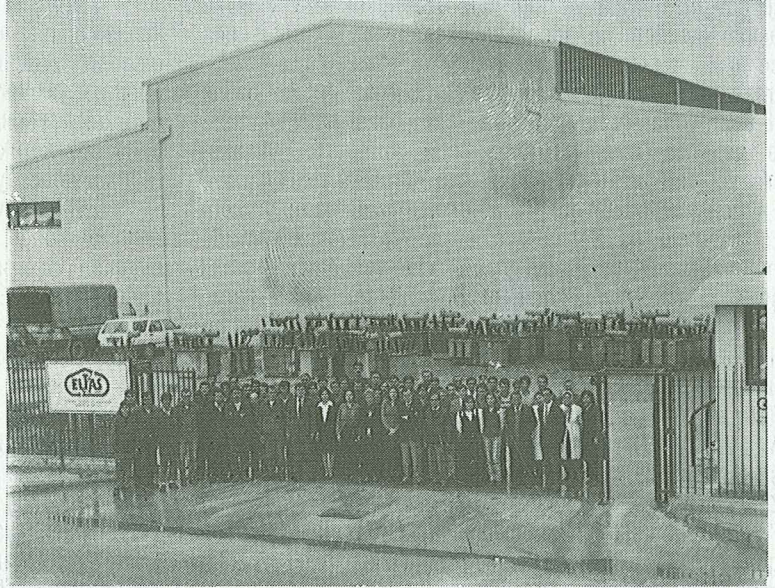

ELTAŞ A.Ş. 1981 yılında birşeyleri yapma ve başarma heyecanını taşıyan Türk mühendis ve teknik adamları tarafından kurulmuştur.

Kuruluş amacı güç ve dağıtım transformatörleri imalatı ile bu imalatı gerçekleştiren makina, test cihazı, alet ve edevatın da üretimini yapmaktır.

Bu amaçla çıkılan yolda bu güne kadar 60/75/90 kV sınıflarında olmak üzere yüzlerce sıvı ve katı dielektrik dayanım test cihazları imalatı, 5000 lt/h kapasiteden 8000 lt/h kapasiteye kadar onlarla ifade edilebilen yüksek

vakum altında çalışan yağ tasfiye cihazları imalatı ve vakum sistemleri imalatı gerçekleştirilmiştir.

Bu cihazlar başta transformatör fabrikaları olmak üzere pek çok kurum ve kuruluşta yıllardır kullanılmaktadır. **ELTAŞ A.Ş.** bugün bu cihazların üretimini grup şirketlerinden **ASENA A.Ş.**'ye devretmiştir.

2. Sanayi Sitesi'nde taban alanı 60 m² civarında olan bir atölyeden başlayan yolculuğumuz bugün 1997 yılı sonu itibarıyla Türkiye'nin en güzel organize sanayi bölgelerinden olan Atatürk Organize Sanayi Bölgesi'nde iki ayrı fabrikada toplam kullanılabilir kapalı alanı 6000 m²'ye varan bir üretim tesisine ulaşmıştır. Tesislerinde bugün için 8 mühendis ile birlikte 100 çalışanı vardır. Bu tesislerde gelecekte 50 MVA'ya kadar güç transformatörleri üretiminin gerçekleştirilmesi hedeflenmektedir.

Güç ve dağıtım transformatörleri üretiminde çok kısa zamanda büyük mesafeler alınmıştır. Son üç yılda üretmiş olduğu transformatörler için TSE ve tesis için ISO 9002 standartlarına uygunluk belgeleri ile Bağımsız Uluslararası Laboratuvar'dan (CESI - İTALYA) Kısa Devrelere Karşı Mekanik Dayanım Onay Belgesi alınmıştır.

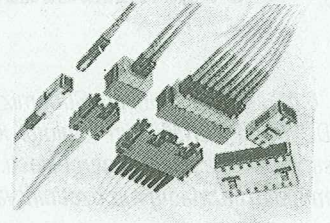
ELTAŞ A.Ş.'nin güç ve dağıtım transformatörleri üretimini yüksek teknoloji kullanımı esasına dayanan yatırımları hızla devam etmektedir. 1997 yılını hedeflerinin çok üstünde, büyük bir başarı ile tamamlanmıştır.

1998 yılının hemen başlarında devreye sokacağı kaliteyi ve üretimi yükselten yeni yatırımları ile rekabet gücünü ve pazar payını hızla arttıracaktır.

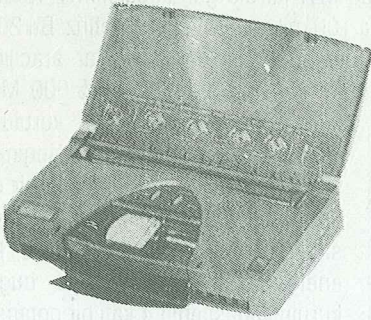

FİBER OPTİK KONNEKTÖR

Fiber Optik MU stil konnektörlerin LGC-600 serisi yüksek yoğunluklu bağlantı performanslı olarak geliştirildi. Bu konnektörler ve plug-in adaptörler 1.25 hat diya meter kullanarak yapılmıştır. Bu konnektörlerin bağlantı kayıpları (insertion loss) 0.5 dB veya daha az ve geri dönüş (return loss) kayıpları 40 dB veya daha fazla olarak ölçüm sonuçları alınmıştır.

Honda Connectors.
Unit 4 Birch Kembrey Park, Swindon.
Wilts, SN2 6 UU, UK
Tel: +44-1793-523388 Fax: +44-1793-521777

YAZICI - TARAYICI

Bundan böyle yazılı bir metni veya resmi taramak istediğinizde yazıcınızdan yararlanabileceksiniz. Canon'un yeni Colar Image Scanner Artridge IS-22'ni, yine Canon'un BJC-4304 renkli inkjet yazıcısının kafası ile değiştirdiğiniz anda yazıcı tarayıcı olarak devreye girecek. Tarama işlemi, renkli veya siyah-beyaz olarak 360 dpi çözünürlükte olacak. Fiyatı 99 dolar olan kartuş sayesinde

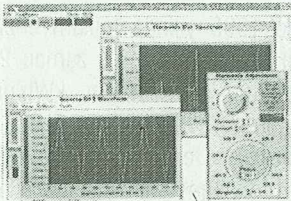
ISI SENSÖRLERİ

IR/c.3X temasız ısı sensörü 3:1 (17) görüş alanına sahip olup -40 ile 650 C° arasında algılama yapmaktadır. Bu sensör en kısa 5 mm diya meter monitör edebilmektedir. Bu seri sensörler geleneksel IR sensörlerden daha doğruluklu olarak çalışmaktadır. Tamamen programlanabilen Eurotherm kontroller ile birleştirilmiş ve kolay verimli ısı monitörleme yapılabilir. Özellikleri ise şöyledir: PID veya ON/OFF anahtar, self-tuning, 85-264 Vac besleme, IP65 koruma, NEMA 4X panel pencere ve CE mark. J,K,T,E,R,S standart sensör modellerinin hepsini kapsamaktadır.

Exergen Corp.
51 Water St. Watertown,
MA 02172, USA
Tel: +1-617-9239900 Fax: +1-617-9239911

GÜÇ ANALİZ YAZILIMI

PM3000A ve PM3300 güç analiz edicileri ile kullanım için tasarlanmış olan VPAS (Visual Power Analysis Software) RS232 veya IEEE 4888 arabağdaşım yoluyla IBM uyumlu PC'lerde (min 486DX, 4MB RAM) çalışabilmektedir. Bu yazılım kullanıcıya tüm donanım ortamlarını ve işletim modlarını konfigüre etmesine izin vermektedir. Ayrıca, sonuçları ASCII ve CSV formatlarında vererek kelime işleme dökümanlarıyla birleştirmeye uygun çıktılar alınmaktadır.

Voltech Instruments Ltd,
65 Milton Park, Milton, Abingdon
OX14 4RX, UK
Tel: +44-1235-861173 Fax: +44-1235-861174

NÜKLEER SANTRALLAR ÇÖZÜM MÜ?

6 Aralık 1997 tarihinde Şubemiz lokalinde Nükleer Mühendisi Prof. Dr. Tolga YARIMAN'ın katıldığı konferans ilgililerin ve basın mensuplarının katılımıyla gerçekleşti. Konferansın ses kasedinin çözümünden hazırladığımız özetini yayınlıyoruz.

Nükleer enerji ve nükleer santraller bir siyasi tercihtir. 1980'lerde yazdığım bir makalede siyasi tercih olmasından söz etmiştim; artık nükleer santraller teknik bir zorunluluk değildir. Nasıl siyasi tercihtir?

1973'te OPEC ülkeleri (petrol satan ülkeler), **"Biz petrolü batılılara varili 2-3 dolardan veriyoruz, madem serbest ekonomi; fiyatı istediğimiz kadar yükseltelim."** dediler. Gerci arkasından çok büyük patırtılar koştular; 1980 yılında Dünya Enerji Konferansı'nda Türkiye'yi temsilen bulunuyordum; bir Fransız OPEC ülkelerine dedi ki **"Efendiler, ateşle oynamayınız, siz petrol fiyatlarını yükseltiyorsunuz, ananızdan emdiğiniz sütü burnunuzdan getiririz."** ve kürsüden indi. Birkaç ay sonra İran-İrak savaşı patlak verdi. Birincisi, OPEC ülkeleri farkına varmışlardı, petrolü ucuza vermeyeceklerdi. Bu doğaldı aslında, onlar da almayabilirlerdi. Bunun adına **"petrol şoku", "petrol krizi"** dendi. Petrol fiyatları, varili 2-3 dolarken önce 10, sonra 28, arkasından 30 dolara çıkarıldı.

Bu petrol şoku ile beraber Arap ülkeleri büyük zenginliklere sıçrarken, batılı ülkeler de bir yandan OPEC ülkelerinin canlarını yakmak için tedbirler geliştirmede değiller ama şunu yaptılar, **1;** enerji sarfiyatlarını azalttılar, **2;** aynı miktarda enerjiyle daha fazla iş yapmak için veya aynı miktarda işi daha az enerji kullanmak üzere yöntemler geliştirdiler; arabaların karbüratörlerini ehliştirdiler, binaların pencereleri küçüldü, küçük pencereler güneşe göre konumlandırıldı, arabalar küçültüldü vb. ve farkedildi ki dünyanın kullandığı enerjinin yarısıyla, yapmakta olunan her işi yapmak mümkün. Petrol şoklarına patronlar ve dünya çok şey borçlu bu açıdan.

Çıkan İran-İrak savaşı 100 milyarlarca dolara mal oldu. Bu savaş olurken batılılar onlara dünya kadar silah sattı, petrole verdikleri dolarları geri aldılar. Araplar da (İran ve Irak başta olmak üzere) daha fazla silah almak üzere petrol fiyatlarını düşürmek zorunda kaldılar (15 dolara kadar).

Petrol fiyatlarının yükselmesiyle batı çok önemli bir şey, yeni bir enerji kaynağı keşfetti; **"tasarruf enerjisi"**. Tasarruf enerjisi, **üç**

ampul yanıyorsa birini söndür, demek değil; **öyle bir ampul dizaynı yap ki daha az elektrik yakarak aynı miktarda aydınlık sağlasın,** demek. Bu enerji yeni bir kaynak olarak gündeme geldi. Bu bir siyasi tercihtir işte.

Bir enerji tüketim sıkıntımız var toplum olarak. Batı ülkelerinin çağdaş düzeyini yakalamalıyız. Ancak bir-iki husus gözden kaçırılmamalı; aynı miktarda enerji ve daha fazla iş yapmak imkanı varsa o noktada mutlaka akılcı yöntemleri zorlamak durumundayız.

Aşağı yukarı 20.000 MW kurulu güç kapasitemiz vardır. Bu kapasite ile yılda ortalama 100 milyar kWh enerji üretiriz. Bu 20.000 MW'ın yarısı hidrolik, diğer yarısı termik santraller aracılığı ile sağlanan enerjidir. Bu kurulu kapasitenin en çok 15.000 MW'ını kullanıyoruz. Ama bugün kurulu güç kapasitemizle ürettiğimiz enerjinin iki katını üretebiliriz. Günümüzde bir enerji yetmezliği söz konusu değil, Avrupa'nın sadece 1/5'i, ABD'nin 1/10'u kadar enerji tüketiyoruz. Türkiye bugünkü kurulu kapasitenin 4 katı bir potansiyele sahiptir.

40 bin-50 bin MW'lık kurulu güç kapasitesi içinde nükleer santraller 2010 yılında devreye alınması öngörülüyorsa, yine yaklaşık olarak 1000-2000 MW olacaktır. Bu oran da 1/40'a denk düşer, yani halk arasındaki deyimle enerji üretiminin zekatı sayabileceğimiz bir miktarını oluşturuyor nükleer santraller. Bunun bir teknik zorunluluk olduğunu iddia etmek imkansızdır. Bu bir siyasi tercihtir.

İrak'dan Yumurtalık'a gelen 70 milyon m³ petrol (bu miktar Türkiye'nin tükettiği petrolün 3 katına eşittir), İskenderun'a aktarılan Irak petrolü, Azerbaycan'dan Ceyhan'a gelecek olan petrol boru hattı, Kazakistan petrolü, Türkmenistan doğalgazı sürekli gündemde olan şeylerdir.

Nükleer santrallerin siyasi sorumluluğunu üstlenen Enerji Bakanlığı, buna karşı çıkan gruplara, çıkıp gösteri yapmalarına, siyasi propagandalarına, örgütlenmelerine, istememe haklarını kullanmalarına da saygı duymalıdır.

1970'lerde yapılan tahminlerle 1995 yılında toplam enerji tüketiminin 200 milyar kWh olacağı ifade edilmiş. O zaman 20 milyar kWh olan enerji tüketimi şimdi 100 milyar kWh'dir. Tahminlerde yeterince gerçekçi olunmamış, çok yanıltıcı olmuştur.

Gerek hidro potansiyelimiz, gerekse de termik santrallerimizle sağladığımız enerji miktarı 5 iken 1 gibi gösterilmiştir. Buradan yürütülecek enerji miktarı 20 milyar kWh olarak gösterilmiştir, halbuki 200 milyar kWh düzeyindedir. **1) Enerji talebi 1000'e 2**

yüksek gösterilmiştir, **II**) Bu enerji talebini karşılamak durumunda olacak ulusal kaynaklarımız, örneğin 4 iken 1' miş gibi gösterilmiştir. Diğer taraftan aradaki açığın yalnız nükleer enerji üretimiyle karşılanacağı gibi bir sonuçla ortaya gelinmiştir. Oysa bir açık sözkonusu değildir, bu sav yanlıştır. Neresinden bakılırsa bakılsın en kötümser bir tahminle bile hidro potansiyelimizin 1/5'i, termik olanaklarımızın yarısı değerlendirilmiş olup; kurulu gücümüzünse kabaca yarısı ancak kullanılmaktadır. Öyleyse ne talep sanıldığı kadar yüksek seyretmiştir ve seyredecektir, ne de ulusal kaynaklarımız bir 20 yıl daha yetmezliğe girecektir.

Bazılarına göre nükleer santrallara "**Türk bombası**", "**İslam bombası**" olsun diye taraftardır. Ham hayaldir bunlar. Ayrıca Türkiye nükleer silahların yayılmasının önlenmesi anlaşmasına imza atan ülkelerdendir.

Bir de dış borç kısmı var; Türkiye'nin dış borcu 80 milyar dolar. Edindiğim bilgilere göre 1970'lerden 1997 yılı için 10 nükleer santral kurulması planlanmış. Bugün için 10 nükleer santral, santral başına 5 milyar desek, 50 milyar dolar demektir ki neredeyse dış borç yükümüz kadardır. Nasıl gelecek bu santrallar? İlave borçlanmayla gelecek. İlave borçlanmayla nükleer teknolojiyi transfer edeceksiniz. Bir de bomba yapacaksınız. İnanılır gibi değil!

Bir başka önemli konu da şudur. Dünya tarihi iki çok önemli kaza yaşadı, biri ABD diğeri Sovyetler Birliği. Bu kazalar oldu, kimse oluncaya kadar böyle kazaların olabileceğini aklından geçirmedir. Böylesi kazalara hiç ihtimal vermedi ama kazalar gerçekleşti ve oldukça da pahalıya mal oldu.

ABD'deki TMI kazasında reaktördeki enerjiyi dışarı taşıma işlevindeki soğutma suyu pompasının bir an için sekmesiyle başlıyor. Bunun sonucu olması gerektiği gibi buhar türbini devre dışı kalıyor ve reaktör otomatik olarak duruyor. Ne var ki reaktörde oluşmaya devam eden atık ısının soğutulması için otomatik güvenlik sürecinde devreye giren yedek pompa ve ikinci yedek pompa da devreye giremiyor. "**Çünkü bakım işçileri, bakım sırasında yedek pompaların önünü kapalı unuttular**". Bu kazada kimsenin burnu kanamadı çünkü reaktör kalbi çevresindeki güvenlik önlemleri "**tekrar tekrar tekrarlanmalı güvenlik anlayışı**"na uygun ve fevkalade sağlamdı.

Çernobil faciası da fizik olarak benzer şekilde gelişmiştir ve yeryüzünün kaydettiği "**en büyük teknolojik faciası**"nı doğurmuştur. Getirisi 4 milyar dolar. Böylesi kazalar oluyor diye nükleer santrallar kurulmasın da diyemiyoruz, buna hakkımız yok. Ayrıca bilinmesi gerekir ki nükleer santrallar çalışırken etraflarına en küçük ihtimalle bile radyasyon yaymazlar, çok ileri teknolojilerle kurulurlar.

Bugün 1000 MW'lık bir nükleer santral ihalesine, bir hükümet dünyanın hiçbir yerinde görülmemiş bir şekilde, "**bir sayfalık bir yazı**" ile çıkıyor. Bu kadar gayri ciddi bir adım görülmemiştir, ayıplanacak düzeydedir.

Yine bir başka şey; **sen Devletsin, 1987 yılına kadar TEK'te Nükleer Santrallar Dairesi kurumunu çalıştırdın sonra nükleer enerjiye ihtiyaç yok diye kapattın. Şimdi apar topar tekrar "vay**

efendim yanlış olmuş herhalde" dedin, yeniden 10 kişiyi biraraya getirdin, bir şube kurdun ve nükleer santral ihalesine çıkıyorsun. Bir defa gerekliydi Daire'yi kurmadın? Madem kurdun ya da yenisini açacaktın niye kapattın? Gerek yoktu diye kapattın, niçin yenisini açıyorsun? Tekrardan düşündünüz ve nükleer santrallara ihtiyaç olduğuna karar verdiniz. Ciddi bir santral ihalesine girmek için dünya konjonktürü ölçülerine göre konusunda uzman 300 kişiye ihtiyaç vardır. İhale metni elimde mevcut, 3 Aralık 1997 tarihli; "**Bugünkü devam etmekte olan nükleer santral ihalesinin kökenindeki teknik ihaleye dahilsiniz.**" hemen hepsi bu. Teknik şartnameyi hazırlayan Güney Kore'liler, ki biliyorum en kötü tekliftir.

Sanayi, Turizm, Milli Savunma, Çevre Bakanlıkları nerde? Kiminle ittifak yapacağınız fevkalade önem taşır. Bu ittifak sizi nükleer olarak bağlıyor olacaktır, bunun ciddi bir hariciye çalışması yapılmalı, turizme olan etkileri incelenmeli; en başta Akdeniz turizminin baltalanacak olmasından dolayı turizmcilerin ayağa kalkması gerekir.

Nükleer santral ihalesine çıkmak üzere dürüst bir inceleme yapılmış, gerekli alt yapı tesis edilmiş değildir. Herhangi bir yabancı şirkete şartname hazırlanmıştır, bu çerçevede ihaleye çıkmıştır. Şartnamenin hazırlanma süreci tüm ilkeliliğiyle süredursun, ihale dokümanlarını değerlendirecek bir alt yapı dahi yoktur. Böylesine ciddi bir sıkıntıyla karşı karşıya bulunmaktadır.

Nükleer atıklarla ilgili olarak da dünyanın hiçbir yerinde henüz bir çözüme varılmış değildir. Bu atıklar 240-250 bin yıl saklanmak zorundadırlar. **Kim bu nükleer atıkları 250 bin yıl güvence altında, nükleer kabristanlarda hortlatmadan tutabilir.** Bu sorunun çözülebileceğini umut etmekle beraber bunun çok ciddi bir şekilde karşımızda durduğunu ve giderek azametini arttırdığını izliyoruz.

Hiç akılcı, gerçekçi olmayan bir takım yöntemlerle, bir devlet ciddiyetiyle, kurumsallıkla, devlet kurumlarının örgütlülük gerekliliğiyle bağdaşmayan, çok ulu-orta, çok yüzeysel, tehlikelerle dolu maddi ve manevi tehditlerle dolu bir yorum zincirini izliyoruz. Yangından mal kaçırırçasına ve hatta telaşla bir an önce karar vermek gerekir gibi bir durumla karşı karşıya bulunuyoruz.

Bir diğer önemli nokta da; gerek ABD, gerekse Avrupa özellikle İngiltere, Fransa ve Almanya beraberce iki kompakt önceki kazalardan dersler çıkaran nükleer dizaynlar üzerinde duruyorlar. **Ben Enerji Bakanı olsam;** bugün mecburiyetim yokken, ileriye dönük bir mecburiyet hissediyorsam, beklerim; daha çok seçeneğin çıkması için, daha akılcı yaklaşımlar geliştirebilmek, daha örgün, dokusu sağlam bir kurumsal hizmet vermek, hangi ülkeyle izdivaç yapılacağına ilişkin daha derinlemesine incelemeler yapmak, kendi katkılarının maksimize edileceği yaklaşımları ortaya çıkarabilmek üzere beklerim.

Ayrıca nükleer santral yapımı için seçilen yer olan **Akkuyu**, turistik açıdan, yük merkezine uzak olduğu için, deniz suyu sıcaklığının yüksek olmasından (soğutma suyu olarak kullanılacağından Karadeniz'e oranla sıcaklığı 10° daha yüksektir) yanlış bir tercihtir. Bu özellikler de göz önüne alınarak akılcı bir incelemenin yapılması gereklidir.

TÜRKİYE TRAFİK GÜVENLİĞİ VAKFI

“Bize
katılmak
için
sevdiklerinizi
kaybetmeyi
beklemeyin”

Bir toplum için en önemli hastalık; en çok görülen, en çok öldüren, en çok sakat bırakan hastalıktır.

Günümüzde travma 15-45 yaş arası ölüm nedenleri içinde birinci sırada yer almaktadır. Bunun da en büyük nedeni bir salgın hastalık olan **trafik kazaları**dır.

Ülkemizde her yıl trafik kazaları sonucu yaklaşık 8-9 bin kişi ölmekte, binlerce insan sakat kalmaktadır. Her ne kadar resmi istatistikler yıllık ölü sayısını 6 bin olarak belirtiyorsa da bu sayı sadece olay yerinde ölenleri kapsamaktadır. Hastaneye yaralı olarak kaldırılıp orada ölenleri içermemektedir. Dünya Sağlık Örgütü (WHO) kazadan bir ay sonraya kadar olan ölümleri trafik kazası ölümü olarak kabul etmektedir.

Sorun bu denli ciddi boyutlardadır.

Bu yıl, dünyadaki **ilk trafik kazasının 100. yıldönümü**. İlk kazadan bu yana dünyada tahminen **25 milyon** insan trafik kazalarında hayatını kaybetmiş durumda. Dünya savaşları hariç hiçbir savaşta bu kadar insan ölmemiş.

Bu savaşa artık “**dur**” dememiz gerekiyor.

İşte biz de bu amaçla yola çıktık.

21. yüzyılda ülkelerin sorunlarına çözüm üretilmesi sorumluluğu büyük ölçüde sivil toplum örgütlerinin üzerinde olacaktır.

Bu bilinçle yola çıkan **Türkiye Trafik Güvenliği Vakfı** 1996 yılında İzmir’de kuruldu. Birçok vakıftan farklı olarak katılımcılığın yoğun olduğu ve tabanı çok geniş bir vakıftır. Kurucu üye sayımız 167 idi. Şu an üye sayımız 300’e yaklaşmış durumda. Üyelerimiz arasında mühendisler, hekimler, avukatlar, öğretim üyeleri, serbest meslek sahipleri vardır.

Amacımız trafik sorununa duyarlı kişileri bir araya getirerek ülkemizde trafik kazalarının en aza indirgenmesi doğrultusunda trafik güvenliğini sağlayıcı bilimsel-teknolojik araştırmalar yapmak, kaza sonrası ilk yardım konusunda halkı bilgilendirmek, trafik kazası sonucu oluşan hukuksal sorunlara çözüm bulmak, danışmanlık ve bilirkişilik hizmeti vermek, trafikle ilgili kurum ve kuruluşlarla ilişkiye geçip karar mekanizması durumundaki kuruluşların politika oluşturmalarına yardımcı olmaktır.

Bunun yanı sıra trafik kazaları sonucu oluşan hukuksal sorunlara çözümler bulmak, danışmanlık ve bilirkişilik hizmetleri vermek, ulaşımı rahatlatarak alternatif ulaşım modellerini ön plana çıkarmak amaçlarımız arasında sıralanabilir.

Şu an ilçeler bazında temsilcilik, il bazında ise şube oluşturma çalışmalarımız mevcuttur.

Bir trafik kazasıyla herkes, her an karşılaşabilir. Böyle bir tehlikeyi önceden önleme yoluna gitmek toplum olarak hepimizin görevidir.

Bir üyemizin dediği gibi “**bize katılmak için sevdiklerinizi kaybetmeyi beklemeyin**”.

Yazışma Adresi: Talatpaşa Bulvarı No: 75 Kat:6 Daire:21

Telefon: 0.232. 422 22 12 (35220) Alsancak - İZMİR

BURSA IV. ELEKTROMEKANİK SEMPOZYUMU

EMO Bursa Şubesi Yayını

1997 - Bursa • 331 Sayfa • Ederi 2.000.000 TL.

Ülkemizdeki elektromekanik sanayinin durumu, bu alandaki bilimsel ve teknik gelişmeleri tanıtmak ve bunları değerlendirmek amacıyla EMO Bursa Şubesi tarafından 1986, 1988, 1993 yıllarında düzenlenen "Elektromekanik Sempozyumu" nun dördüncüsü "ELMEKSEM '97" adıyla Uludağ Üniversitesi Mühendislik ve Mimarlık Fakültesi Elektronik Mühendisliği Bölümü ve IEEE-PES Türkiye Kolu'nun katkıları ile 17-21 Aralık 1997 tarihleri arasında Bursa'da gerçekleştirilmiştir.

Elektrik enerjisinin üretimi, iletimi, dağıtımı ve kullanımı ile ilgili çok geniş bir bilimsel spektrumu kapsayan "Bildiriler Kitabı"; komşu ülkelerden gelen bilim adamlarınca sunulan üç çağrılı bildirinin yanısıra ülkemizin çeşitli üniversitelerinden gelen bilim adamları ve uygulamadaki meslektaşlarımızın sunduğu 16 oturum bölümü şeklinde düzenlenmiş 86 adet bildiriden oluşmaktadır.

Elektromekanik sanayinin ülke çıkarları doğrultusunda gelişmesi ve gelecekteki politikasının değerlendirilerek oluşumuna katkıda bulunan "ELMEKSEM '97" sempozyumuna katılma olanağı bulamamış elektrik ve elektronik mühendis ve öğrencileri için "Bildiriler Kitabı" yararlanabilecekleri, nitelikli bir yapıttır.

TERMİK SANTRALLARA

HAYIR

Kemal ANADOL

1991 - V Yayınları • 152 Sayfa • 200.000 TL.

Ülkemizde çevre sorunları, son yıllarda giderek artan bir oranda gündeme gelerek kamuoyunun ilgisini çekmeye başlamıştır. Enerji sektörü de günümüz yaşantısında vazgeçilmezliğin yanısıra, üretim, iletim ve tüketim aşamalarında giderek artan çevre sorunları yaratmakta ve kamuoyunun tepkisine neden olmaktadır.

Termik santralların insan sağlığı ve doğaya, biyolojik varlığa verdiği zararlar, çevre ve hava kirliliğine ne denli kötü etkileri olduğu yolunda ülkemizde yeterince örnek bulunmaktadır.

1989 yılında Bakanlar Kurulu kararı ile ülke gündemine giren, İzmir'e 55 km. uzaklıkta Nemrut Limanı çevresindeki yörede, Türk-Japon ortaklığıyla ve "yap-ışlet-devret" modeliyle kurulması hedeflenen "Gencelli Termik Santrali" nin yapımına karşı çıkan "Sivil Hareket" in belgesel öyküsünün anlatıldığı "Termik Santrallara Hayır" adındaki kitap; yine bu harekete önemli katkılarda bulunan İzmir eski milletvekili Kemal ANADOL tarafından hazırlanmıştır.

"Daha yeşil, daha mavi bir dünya için" belgisi, kitap kapağında kullanılan ve 21 bölüm halinde düzenlenen yapıtın içinde; "Yatağan'ın Acı Öyküsü", "Termik Santral TBMM'de", "İnsan Zinciri", "Danıştay Kararları" gibi bölümlerin yanısıra

Gencelli Termik Santrali ile ilgili olarak TMMOB İKK tarafından hazırlanan 15 sayfalık bilimsel raporun bir bölümü "Söz Teknik Elemanların" başlığı altında verilmiş olup, kitabın sonuna Bakırçay Havzası'nın haritası eklenmiştir.

"Dünyayı atalarımızdan kalan bir miras değil, gelecek kuşaklara tertemiz devredilmesi gereken bir emanet olarak algılayanlar her geçen gün çoğalıyor.. Çoğaldıkça halkın mücadelesi güçleniyor" satırları ile bitirilen yapıt, çevreye duyarlı tüm kişi ve kuruluşlara önerilir.

ELEKTRİK - ELEKTRONİK BİLGİSAYAR MÜHENDİSLİĞİ 7. ULUSAL KONGRESİ

1997 - EMO Ankara Şube - ODTÜ - TÜBİTAK

724 Sayfa (2 Cilt) + 34 Sayfa • Ederi 3.000.000 TL.

Elektrik Mühendisleri Odası'na bağlı şubeler tarafından; elektrik, elektronik, haberleşme, kontrol ve bilgisayar sistemleri alanlarında bilimsel-teknolojik özgün katkılarının tartışılıp değerlendirilmesi ile araştırma, geliştirme, uygulama ve eğitim süreçlerindeki kişi ve kuruluşların birbirleriyle doğrudan iletişimini sağlamayı amaçlayan ve iki yılda bir düzenlenen "Ulusal Kongre" nin yedincisi, EMO Ankara Şube, ODTÜ Elektrik Elektronik Mühendisliği Bölümü ve TÜBİTAK işbirliği ile 8-14 Eylül 1997 tarihleri arasında gerçekleştirilmiştir.

Ağırlıklı olarak üniversitelerimizin elektrik, elektronik ve bilgisayar mühendisliği eğitimlerinin sürdürüldüğü ilgili bölümlerinden gelen akademisyenlerin sunduğu bildiriler, "7. Ulusal Kongre Bildiriler Kitabı" kapsamında iki cilt halinde düzenlenerek Elektrik Mühendisleri Odası tarafından yayınlanmıştır. Kongre Yürütme Kurulu'nca çağrılı bildiriler kapsamında değerlendirilen "Sınır Ötesi Bütünleşme ve Teknoloji", "Enerjinin Tasarruflu Kullanılması, Rüzgar ve Güneş Enerjileri ve Türkiye'deki Uygulamalar", "Şehirçi Raylı Toplutaşım Sistemleri, Enerji Tasarrufu ve Çevre Bilinci", "MEMS ve Silisyum Mikroışleme Teknolojileri", "Savunma Sanayinin Ülkemizin Bilim ve Teknoloji Altyapısına Etkileri", "Araç İzleme, Sevk ve İdare Sistemi" başlıklarını taşıyan bildiriler ayrı bir kitapçık şeklinde düzenlenmiştir.

Haberleşme, elektronik ve enstrümantasyon, bilgisayar ve uygulamaları, kontrol ve kumanda sistemleri, enerji üretimi-iletimi ve dağıtımı, elektrik makinaları ve güç elektroniği, elektromekanik, elektrik-elektronik ve bilgisayar mühendisliği eğitimi ve aydınlatma konularını içeren birinci ciltte 90 adet, ikinci ciltte 86 adet, toplam 176 bildirinin yer aldığı "Bildiriler Kitabı", 7. Ulusal Kongre'ye katılmamış kişi ve kuruluşların yanısıra özellikle akademisyenlerin yararlanacağı bir yapıt özelliği taşımaktadır.

Not: Tanıtımını gerçekleştirdiğimiz kitapları, EMO İzmir Şubesi'nden ve Temsilciliklerinden temin edebilirsiniz.

ÖZELLEŞTİRME POLİTİKALARININ SONU TÜRK TELEKOM İÇİN DERSLER

Önder ÖZDEMİR - Funda BAŞARAN

Bu bildiri Ekim '97'de İstanbul Kamu Girişimciliği Sempozyumu'nda sunulmuştur.

ÖZET

Son yıllarda, gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerde haberleşme servisleri özelleştirilmektedir. Uluslararası bankalar ve finans kuruluşları, az gelişmiş ülkelerin yaşadıkları mali ve ekonomik sorunlara çözüm olarak özelleştirmeleri önermektedir. Özelleştirme politikaları dünya çapında uygulanan ekonomik uyum programlarının merkezinde yer almaktadır.

Özelleştirmenin, verimlilik ve performansın artması, rekabet koşullarında tüketicinin daha iyi hizmet alması, hisselerin halka dağıtılmasıyla mülkiyetin tabana yayılmasını içeren ekonomik yararlarının olduğu yaygın olarak iddia edilmektedir. Oysa deneyimler göstermektedir ki; özelleştirilmiş hizmetlerin tüketicileri olumsuz olarak etkilenmekte, özelleştirilen kuruluşların çalışanları, eski dönemde kazanılan haklarını kaybetmekte ve başlangıçta bireysel yatırımcılara dağıtılan hisse senedi sayısı artsa da, kısa sürede bu hisse senetleri büyük şirketlere geri dönmektedir.

Bu çalışmada, farklı ülkelerde yaşanan özelleştirme deneyimleri incelenerek haberleşme sektöründeki özelleştirmelerin çalışanlar, tüketiciler ve sektör üzerindeki etkileri incelenecektir. Hem az gelişmiş ülkelerdeki hem de gelişmiş ülkelerdeki deneyimler karşılaştırmalı olarak analiz edilecek ve Türk Telekom'a ilişkin bazı sonuçlara varılacaktır.

ÖZELLEŞTİRME POLİTİKALARININ SONUÇLARI: TÜRK TELEKOM İÇİN DERSLER

1980'li yıllarda uygulanmaya başlanan yeni-sağ politikaların bir parçası olarak gelişmiş ve gelişmekte olan birçok ülkede ve çeşitli sektörlerde özelleştirmeler gerçekleştirilmiş, gerçekleştirilmeye de devam etmektedir. Özellikle haberleşme sektöründeki özelleştirmeler kamuoyu gündemini işgal etmekte, hem özelleştirme öncesi hem de sonrası önemli tartışmalara neden olmaktadır.

Bu çalışmada gelişmiş ve gelişmekte olan kimi ülkelerde haberleşme sektöründe gerçekleştirilen özelleştirmelerin sonuçları,

- Çalışanlar üzerindeki etkileri
- Tüketici-kullanıcı üzerindeki etkileri,
- Sektör üzerindeki etkileri

Açısından incelenecek, bu çerçevede özelleştirme yanlılarının iddialarına yanıt verilecek ve Türk-Telekom A.Ş. Özelleştirilmesi ile beklenen olası sonuçları ortaya çıkarılacaktır.

Özelleştirme ve Çalışanlar

Bugün dünya çapında haberleşme sektöründe 5 milyon üzerinde çalışan istihdam edilmektedir. ITU 1995 verilerine göre sektörde 1982-1995 arasında toplam istihdamda %6 oranında bir azalma sözkonusudur. Bu oran Pasifik ülkelerinde %25 ve Kuzey Amerika'da ise %23 oranında gerçekleşmiştir.

Haberleşme sektöründe gerçekleştirilen özelleştirmelerin çalışanlar üzerindeki etkileri, ülkeden ülkeye değişiklikler göstermekle birlikte belirli karakteristik özellikler sözkonusudur.

Özelleştirme gerçekleştirildikten sonraki bazı uygulamalarda doğrudan işten atılmalar görülmekte iken, bazılarında ise, işten atılma yerine iş koşullarının hızla kötüleşmesi, ücretlerin düşmesi, daha önce varolan sosyal hakların yok edilmesi genel bir sonuç olarak karşımıza çıkmaktadır.

Tablo.1 Haberleşme sektörünü özelleştirmiş ülkelerin 1984-1994 yılları arasındaki istihdam değişimi (1)

Ülke	Özelleştirildiği Yıl	İstihdam Değişimi (%)
Kanada	1987	-20.5
İngiltere	1984	-37.6
Macaristan	1993	-72.1
Singapur	1993	-47
Yeni Zelanda	1990	-62.8
Arjantin	1990	-34
Avustralya	1992	-25.4
Malezya	1990	-2.2
Guyana	1991	-40.3
Peru	1994	-29.5
ABD	- (*)	-31
Filipinler	- (*)	-22

(*) Bu ülkelerin haberleşme sektörleri en başından itibaren özel mülkiyette idi.

Tablo.1 de görülen 1984-1994 yılları arasındaki istihdam değişimini gösteren negatif değerler, ya özelleştirmelerden sonra yaşanan kitlesel işten çıkarmalardan ya da özelleştirmeye hazırlık amacı ile devlet tarafından uygulanan erken emeklilik vb. politikalarıyla istihdam azaltılması sonucu oluşmuştur.

Özelleştirme savunucuları tarafından "örnek özelleştirme" olarak sunulan British Telecom'un (BT) özelleştirmesi sonucu yaşanan istihdam değişimi incelenmeye değerdir.

Tablo.2 BT'de 1981-1995 arasındaki istihdam değişimi (1000). (2)

Yıl	İstihdam	Yıl	İstihdam	Yıl	İstihdam
1981	253.1	1986	239.2	1991	215.4
1982	251.7	1987	223.1	1992	199.3
1983	246.0	1988	225.1	1993	165.2
1984	241.1	1989	232.0	1994	156.0
1985	235.2	1990	231.5	1995	137.5

Tablo 2'den de görülebileceği gibi BT özelleştirildiği 1984 yılından itibaren şirkette çalışan sayısındaki azalma, özellikle 1990 yılından sonra çok büyük boyutlarda gerçekleştirilmiştir. Sadece 1990-1995 yılları arasında 94.000 civarında çalışan işten atılmıştır. BT'deki istihdam azalmasının devam ederek, BT toplam personel sayısının 2000 yılına kadar 100.000 veya daha az olması beklenmektedir. BT'deki istihdam azalmasının arkasında, şirketin özelleştirme sonrası sadece kar amacıyla hareket ederek, maliyet düşürücü en önemli parametre olarak gördüğü çalışanları hedef alması yer almaktadır. Örneğin 1994 rakamları ile BT giderlerinin %40 işletme giderleridir. BT sosyal haklara sahip ve yüksek ücretli çalışan istihdam etmek yerine bazı hizmetlerini taşeron şirketlere yaptırarak giderlerinde önemli düşme sağlamıştır.

Özelleştirme sonrası taşeronlaşma İngiltere haberleşme sektörü için önemli bir olgudur. BT özelleştirilmeden önce ihtiyaç duyulan her türlü hizmet deneyimli BT personeli tarafından sağlanırken, özelleştirme sonrası hemen her düzeyde taşeron şirketler veya özel sözleşmeli personel uygulamaları yaygınlaştı. Temizlik, ofis hizmeti, bakım, onarım ve her düzeydeki mühendislik hizmetinden yöneticilere kadar sözleşmeli personel uygulaması geniş bir şekilde uygulandı. Sendika kaynaklarına göre 1993 yılında BT'de 1000 özel sözleşmeli yönetici çalışıyordu. (2)

Haberleşme sektöründeki istihdamı azaltmak için çeşitli yöntemler uygulanmıştır. Kimi ülkelerde ya özelleştirmenin hemen arefesinde çıkarılan erken emeklilik yasaları ile, maliyetinin devlet tarafından karşılandığı istihdam azaltma yoluna gidilmiş ya da kamu çalışanı olan personel yeni özel şirkete devlet eli ile "transfer" edilmiştir. Bu durumun en iyi örneğini Japonya haberleşme şirketi Nippon Telegraph and Telephone Corporation (NTT)'nin özelleştirilmesi sonrası istihdamda görülen değişimde görebiliriz. Tablo 3'den de görülebileceği gibi özelleştirildiği 1985 yılında işgücü sayısı 304.000 olan NTT, 1993 yılına kadar işgücünü 215.600 sayısına düşürmüştür. İlginç olan bu kadar büyük bir işgücü azalmasının doğrudan işten atılma olmaksızın ayrıntılı formüller ile gerçekleştirilmiş olmasıdır.

Tablo.3 NTT İstihdam Değişimi (1000). (2)

	1985	1986	1987	1988	1989	1990	1991	1992	1993
Toplam	304.0	297.6	291.1	276.6	266.0	257.6	249.9	232.2	215.6
Transfer	0.6	1.1	0.9	1.3	1.9	1.8	2.3	6.8	8.3
Emekli	13.9	9.3	9.0	17.5	11.6	9.6	8.4	13.9	9.7
Yeni Pers.	4.9	4.0	3.4	4.3	2.9	3.0	3.0	3.0	1.4

Tablodaki dikkati çeken noktalardan birisi şirketteki yoğun emeklilik oranıdır. Bu oranın yüksek olması sistemli bir şekilde yürütülen erken ve gönüllü emeklilik politikalarından kaynaklanmaktadır. Yeni düzenlemelerle 45 yaşında veya üzerinde olmak; 10 yıl veya daha fazla hizmeti olmak emekli olmak için yeterli koşullar haline getirildi. NTT'nin işgücününün azaltılması için 1993 ile 1994 yıllarında yeni bir gönüllü emeklilik planı daha uygulandı. Yaşları 40 ile 57 arasında olan yaklaşık 9.900 çalışan bu plan

dahilinde 1993 Aralık, 1994 Haziran ve Aralık olmak üzere üç aşamada emekli edildi. (2)

Tablo.3'de dikkat çeken bir diğer olgu ise 1985-1993 arasında 25.000 çalışanı kapsayan transferlerdir. NTT'de transferler A,B ve C olmak üzere üç ayrı kategoride gerçekleşmiştir. A tipi transferde çalışan NTT personeli olarak kalmasına rağmen bir başka şirkete NTT adına çalışmaya başlayabilmektedir. B tipi transferde çalışan NTT personeli olmasına rağmen bir başka şirket adına çalışabilmektedir. Son olarak C tipi transferde ise çalışan NTT'den istifa ederek, farklı bir şirketle yeni bir iş ilişkisine girmektedir.

NTT'de bariz şekilde görülen erken emeklilik ve transfer yöntemleri iki açıdan değerlendirilebilir; bunlardan ilki birçok çalışan daha önceki haklarını ve pozisyonlarını kaybetmiş, dolayısı ile özel şirketler çok daha ucuza işgücü sahibi olmuşlar; ikincisi ise sektöre özelleştirmeler ile yeni girmiş firmalar NTT'de yetişmiş deneyimli personele kolaylıkla ve devlet eli ile sahip olmuşlardır.

Hiçbir zaman devlet mülkiyetinde olmamış olan Amerikan haberleşme sektörünün özel tekelci AT&T, dünyadaki özelleştirmeler ve yeni-sağ dalga ile birlikte 1984 yılında "rekabete açıldı". Bu tarihten sonra Amerikan haberleşme sektöründe 7 adet bölgesel şirket (Baby Bells), uluslararası haberleşmede hizmet veren 3 adet şirket ortaya çıktı. Amerikan haberleşme sektöründe istihdamdaki değişimin özellikle kitlesel işten atılmalar halinde gerçekleşmesi özel şirketlerin önceliklerini ve yapabileceklerini açıkça ortaya koymaktadır.

AT&T 1995 yılında 40.000 çalışanın işine son vereceğini açıkladı. (3) AT&T 1984-1997 arasında toplam 150.000 çalışanın işine son verdi. Bu miktar AT&T'nin sendikalı toplam işgücününün %60'ına karşılık geldiği gözönüne alındığında işten çıkarılan sayının boyutları anlaşılabilir. 1984-1992 arasına bölgesel telefon şirketleri şubelerinin %28'ini kapattılar ve bunun sonucunda 158.281 kişi işsiz kaldı. Amerikan haberleşme sektöründe 1934'ten bu yana en büyük yasal düzenleme olan "Telecom Act of 1996" sonrasında GTE ve bölgesel telefon şirketleri 100.000'den fazla çalışanın işine son vereceklerini açıkladılar. (2)

Yukarıda örneklerden yola çıkarak aşağıdaki sonuca ulaşabiliriz. Özelleştirme sonrası sektörlere giren taşeron firmalar daha fazla part-time, geçici ve genç işçi çalıştırarak "sosyal darwinizmi" farklı bir düzeyde uygulamışlardır. (4)

Tüketici-Kullanıcı Üzerindeki Etkileri

Haberleşme sektöründeki özelleştirmelerin sonuçları, diğer sektörle karşılaştırıldığında, yapısal özelliklerinden dolayı ülke nüfusunun hem tümü tarafından doğrudan hissedilmiştir.

Özelleştirme savunucularının daha ucuz, daha geniş ve daha iyi hizmet iddiaları özelleştirmelerini gerçekleştiren ülkelerde sınanmış ve önemli sonuçlar elde edilmiştir.

Özelleştirilen haberleşme şirketlerinin, yatırım, hizmet kalitesi vb. unsurları, her özel şirketin sahip olduğu karın maksimizasyonu ilkesine göre belirlenmiştir. Dolayısı ile özelleştirilen şirketlerde her

adım kar getirip getirmeyeceği hesabı sonrası atılmıştır. Bunun ilk sonucu olarak da yapılan yatırımın geri dönüş süresi çok uzun olan, bundan dolayı da yatırım maliyeti çok yüksek olan kırsal bölgelerde özelleştirmeler sonrası yatırımlar durmuştur.

1989 verilerine göre Tayland haberleşme şirketi TOT'un kırsal bölgelerdeki kullanıcıları toplam kullanıcılarının %10'u iken, bu bölgeler kuruluşun toplam giderlerinin %40'ını absorbe etmektedirler. (5) Özel şirketler, bu kadar büyük bir gider oluşturan yatırım ve işletme yükünden "doğası gereği" sürekli kaçmışlardır.

Özelleştirmeler sonrası her ülkede görülen ortak bir sonuç ise tarifelerdeki değişimdir. Daha önce tarife politikalarında "çapraz sübvansiyon" yapıldığı iddiasından yola çıkarak, şirket özelleştirildikten hemen sonra hızla lokal aramaların ücretleri artmış, uzun mesafe ve milletlerarası aramaların ücretleri düşürülmüştür.

Bu konuda Meksika haberleşme şirketi TELMEX'in tarifelerindeki değişim iyi bir örnek teşkil etmektedir.

Tablo 5. TELMEX'in gelir yapısındaki gelir değişimi. (1)

	1988	1989	1990	1991	1992	1993
Milletlerarası arama	46.8	42.0	29.0	23.1	21.2	19.7
Ülke içi arama	29.0	32.8	35.5	36.3	34.8	33.7
Şehir içi (lokal) arama	20.2	20.1	31.6	36.4	40.7	42.8
Diğer	3.9	5.0	3.8	4.1	3.3	3.8
Toplam	100	100	100	100	100	100

Tablo.5'de görülebileceği gibi milletlerarası telefon görüşmelerindeki azalma, ters orantılı olarak lokal aramalardaki artma 1988 yılında başlamıştır. 1990 yılında özelleştirilen TELMEX'i daha cazip hale getirmek için Meksika hükümetini 1988'de başlattığı "tarife operasyonu" TELMEX özelleştirildikten sonra da devam etmiştir. Özelleştirmenin hemen afeesinde Ocak 1990'da lokal aramalar 8.69 peso/dakikadan 100 peso/dakikaya; şehirlerarası aramalar 420 peso/dakikadan 841 peso/dakikaya; diğer taraftan ise milletlerarası aramalar 2017 peso/dakikadan 1781 peso/dakikaya düşürülmüştür. (8)

BT'nin özelleştirilmesi ile birlikte TELMEX'dekine benzer bir tarife düzenlemesi yapılmıştır. "BT'de elde edilen sonuçların ilginç bir yanı, şirketin şehir içi görüşmeler işinin inanılmaz ölçüde karlı oluşu ve -şehirlerarası ve milletlerarası konuşmalar alanının aksine- bu karlılığın artmakta oluşudur. BT'nin şehir içi konuşmalardan elde ettiği kar oranını 1988-1989 döneminde %34.7'den 1989-1990 döneminde %40.2'ye ve 1990-1991 döneminde %43.4'e çıkmıştır." (7)

Telefon abonelerinin ev ve işyerindeki dağılımına bakıldığında, ev abonelerinin oranının çok daha yüksek olduğu görülebilir. Milletlerarası aramaların özelleştirme sonrası ucuzlaması sadece büyük şirketlerin yararına, kullanıcıların büyük bir çoğunluğunu oluşturan ev abonelerinin zararına olduğu yukarıdaki verilerden kolaylıkla görülmektedir.

1984'te AT&T'nin deregülasyonu sonrasında da, Meksika ve İngiltere gibi ülkelerde görülen sonuç ile karşılaşmıştır. Lokal

aramalar %53 oranında arttırılırken, eyaletlerarası-şehirlerarası (long distance) ve milletlerarası aramalar %40 oranında ucuzlamıştır. (8)

Haberleşme şirketlerinin özelleştirilmesi sonrasında hizmet kalitesine ilişkin elimizde net veriler bulunmamaktadır. Ancak taşeronlaştırmanın, part-time çalışmanın yaygınlığı özelleştirilen tüm şirketlerde görülen bir sonuçtur. Devlet mülkiyetinde iken daha iyi koşulları olan çalışanların iş verimi ile taşeron şirketlerde ücret ve sosyal haklar bakımından çok kötü şartlarda çalışanların daha iyi bir hizmet verebileceğini düşünmek ne kadar doğru olur acaba?

Sektör Üzerindeki Etkileri

Özelleştirmeler haberleşme endüstrisinin genel yapısını da büyük ölçüde değişime uğratmaktadır. Ortak girişimler ve stratejik ortaklıklar yaygınlaşmakta, özelleştirilmiş haberleşme hizmetleri tek özel şirketler tarafından değil, genellikle büyük ortaklıklar tarafından sağlanmaktadır. Telekomünikasyon pazarında oluşması beklenen rekabet, kullanıcıya verilecek hizmetler düzeyinde değil, devlete ait ulusal taşıyıcıların tekel hakları ile birlikte satın alınması düzeyinde büyük uluslararası ortaklıklar arasında yaşanmaktadır. Uluslararası düzeyde yeniden yapılanan haberleşme endüstrisinde yaşanan birleşme ve ortaklıkların iki önemli özelliği dikkat çekmektedir.

Birincisi bölgesel çaplı ortak girişimlerde ve konsorsiyumlarda uluslararası bankaların yer alıyor olmasıdır. Bu tür ortaklıklar temel olarak ulusal düzeyde özelleştirilen telekomünikasyon sistemlerine yönelmektedir. Banka-sanayi ortaklıkları özellikle az gelişmiş ülkelerin yerel şirketleri ile konsorsiyumlar oluşturarak girdikleri ihalelerde hem sermaye ve teknik kapasite sayesinde, hem de uluslararası bankalar bu ülkelerin başlıca kredi kaynakları ve alacaklısı olduğundan belirleyici olabilmektedirler. Örneğin Arjantin'de ENTEL'in özelleştirilmesi uluslararası telekomünikasyon devleri ve finans kurumları arasında iki büyük ortak girişimin doğuşunu beraberinde getirmiştir. Arjantin hükümetinin en büyük alacaklısı durumunda olan Citibank, %30'u devlete ait olan İspanyol Telefonica de Espana, İtalyan çok uluslu şirketi Techint, bazı yerli yatırımcılar ve finans kurumlarından oluşan bir konsorsiyum Güney Arjantin'de telekomünikasyon işletmesini satın alırken, Fransız kamusal taşıyıcısı France Telecom'un uluslararası bölümü France Cable et Radio, İtalyan STET, Arjantin'in en büyük ekonomik birliği olan Compania Naviera Perez Compnc ve Arjantin hükümetinin diğer bir alacaklısı olan J.P. Morgan ise Kuzey Arjantin'de telekomünikasyon hizmetlerini satın almıştır. Arjantin hükümeti, başlangıçta 5 yıl olarak belirlemiş olduğu tekel garantisini, özelleştirmenin hemen öncesinde her iki bölge için de 10 yıla çıkarmıştır. (8)

Meksika'da da benzer bir süreç yaşanmıştır. Meksika'da geçerli olan yabancı sermaye sınırına ilişkin yasa nedeniyle özelleştirmenin birinci adımında Meksika'nın altıncı büyük sermaye grubu olan Grupo Carso en büyük payı almış, yabancı ortaklar ise AT&T'nin

ayrışmasıyla oluşan Amerikan Southwestern Bell firması ve France Cable et Radio olmuştur. Ancak özelleştirmenin ikinci adımında bu üç firmanın oluşturduğu konsorsiyum, aldığı pay ile Telmex'in en büyük hissedarı durumuna gelmiştir. (9)

İkinci özellik ise, uluslararası telekomünikasyon firmaları arasında yaşanan birleşmeler ve yeni şirketlerde, eğlence sektöründen ve bilgisayar-yazılım sektöründen büyük şirketlerin de bulunuyor olmasıdır. Bu büyük çaplı uluslararası ortaklıkların bir hedefi uluslararası müşterilere dünya çapında telekomünikasyon hizmetleri sağlamaktır. (3) Bir diğer hedef ise multimedya ve enformatik hizmetleri gibi yeni alanlara girebilmektir. Kurulan yeni şirketler, uluslararası şirketlere mesaj ve data iletiminde kullanabilecekleri küresel sanal özel ağlar, kapalı kullanıcı grupları gibi altyapıları sağlamaktır. Unisource, Uniworld, Concert ve Global One bu tür ortaklıkları başlıcalarıdır. Bu yeni kurulan şirketlerin ortaklarına baktığımızda sektördeki yeniden yapılanmanın boyutları daha da çarpıcı hale gelmektedir. Unisource Telia, PTT Telecom NV, Swiss PTT ve Telefonica'nın ortak olduğu bir şirketken, Uniworld, Unisource ve AT&T tarafından yaratılmış bir ortak girişim olmuştur. Global One'in ortakları ise Deutsche Telecom, France Telecom ve Sprint'tir. (3) Diğer taraftan Walt Disney (eğlence sektörü, ABD), SBC Communications, Ameritech, Bell South, GTE (telekomünikasyon sektörü, ABD), ABC (yayıncı, ABD) gibi şirketlerin ya da US West (telekomünikasyon, ABD), Time Warner (eğlence sektörü, ABD), Toshiba (bilgisayar sektörü, Japonya), Itochu (pazarlama, Japonya) gibi şirketlerin oluşturduğu ortaklıklar, (3) gelecek hakkında ipucu verir niteliktedir. Bir yandan tekelleşme eğilimi güç kazanırken, diğer yanda sermaye ihraç eden ülkeler dünyayı bir nevi paylaşmaktadır. Bu iki yanlı tekelleşme, üçüncü dünya ülkelerini sadece telekomünikasyon teknolojisi alıcısı değil, bilginin ve her türlü kültürel içeriğin de üreticisi yerine alıcısı olma tehlikesi ile karşı karşıya bırakmaktadır.

Sonuç

Haberleşme alanındaki özelleştirmelerin biçimi ülkeden ülkeye bir takım değişiklikler gösterse de, değişmeyen sorunlarla karşılaşmaktadır. Bir tarafta İngiltere ve Japonya gibi gelişmiş ülkelerdeki, diğer yandan Meksika ve Arjantin gibi gelişmişlik düzeyi ve emperyalizm ile ilişkileri açısından Türkiye ile benzerlikler içeren ülkelerdeki özelleştirmelerin sonuçları arasında önemli kesişme noktaları bulunmaktadır. Bu kesişme noktaları Türk Telekom A.Ş.'nin özelleştirilmesi ile ortaya çıkacak olası sonuçları bütün açıklığı ile gözler önüne sermektedir. Öte yandan kuruluşundan bugüne özel mülkiyette olan Amerikan ve Filipin haberleşme şirketleri, özelleştirme ideologları tarafından sunulan "her derde deva özel sektör" formülasyonunu çürüterek, sorunun devlet ve özel mülkiyet tartışması sınırlarını aşan bir boyutu olduğunu ortaya koymaktadır.

Sonuç olarak Türk Telekom A.Ş.'nin özelleştirilmesi ile birlikte,

yukarıda sunulan verilerin ışığında, kısa ve orta vadede aşağıdaki sonuçlar beklenmelidir.

Neredeyse özelleştirilen her ülkede istisnasız görülen lokal aramalarda artış, buna karşılık uluslararası aramalarda indirimler şeklindeki tarife değişimi, Türk Telekom özelleştirilmesi sonrası beklenmelidir. Bunun evinden hizmet alan telefon kullanıcılarına yansımaları çok daha pahalı telefon kullanımı olacaktır. 1997 yılı içerisinde gerçekleştirilen Türk Telekom tarifelerindeki bir takım operasyonlar özelleştirmeye hazırlık anlamında da yorumlanmalı ve geleceğin ipuçları bu tarife operasyonlarında aranmalıdır.

Türk Telekom'da 1980'li yılların sonunda başlayan taşeronlaştırma uygulaması bugün de telefon, kablolu tv kablo çekimi, tesisi gibi hizmetlerde oldukça yaygın bir şekilde devam etmektedir. Aynı işi yapacak yeterli, deneyimli işçi istihdamı söz konusu iken Türk Telekom'da uygulanan taşeronlaştırma, bazı ülkelerdeki özelleştirme öncesi istihdam operasyonları ile benzerlik göstermektedir. Emekli olanlar ile birlikte işçi istihdamı gün geçtikçe düşen (1992 yılında 33419, 1993 yılında 32725, 1994 yılında 31851). (13) Türk Telekom'da günün koşullarına göre uygulanacak yöntemlerle özelleştirme sonrası istihdamda önemli bir azalma beklenmelidir.

Dünya genelinde gerçekleşen özelleştirmelerin ve haberleşme sektörünün yapısal özelliklerinin incelenmesi sonucunda aşağıdaki tespiti kolaylıkla yapabiliriz: Türk Telekom'un özelleştirilmesi ile birlikte sektörde mutlak bir tekelleşme oluşacaktır. Türkiye kamuoyu bu konuda 1990'lı yılların başındaki NETAŞ ve TELETAŞ'ın özelleştirilmesi ile önemli dersler almıştır. Türk haberleşme sektörüne çok küçük hisseler ile giren uluslararası devler Northern Telecom ve Alcatel, bir takım hisse oyunları ile kısa sürede bu şirketlerin tek söz sahibi durumuna geçmişlerdir. Haberleşme sektörünü özelleştirmiş ülkelerden alınacak dersler de açıkça göstermektedir ki, devlet tekelindeki şirket, özelleştirme sonrası özel tekele dönüşecektir.

Referanslar

- (1) Özdemir Ö. "T Parça Parça Satılıyor", Elektrik Mühendisliği, Temmuz 1997
- (2) Katz C.H. Telecommunications: Restructuring Work and Employment Relations Worldwide, ILR Press, ABD, 1997
- (3) Petrazzini B. Global Telecom Talks, Institute for International Economics, Washington DC, 1996
- (4) Clarke T. International Privatization, Wde G, New York, 1994
- (5) Handley P. "Far Eastern Economic Review", 23 March 1989
- (6) "Information Infrastructure Convergence and Pricing: The Internet" OESD, Paris 30-31 January 1996
- (7) Martin B. Kamu Yararına mı? Türk Harb-İş, Ankara, 1994
- (8) Petrazzini B. The Political Economy of Telecommunications Reform in Developing Countries, Preager, London, 1995
- (9) Anderson P.J. The Privatizations Process, R&L Publishers, USA, 1996
- (10) Mody B., Bauer J.M. Straubhaar J.D. Telecommunications Politics, LEA Publishers, New Jersey, 1995
- (11) Sussman G. "Banking On Telecommunications The World Bank on Philippines" Journal of Communication, Spring 1987/Vol. 11 No. 4
- (12) Vincent R.S. "Going Public Against Privatization", Postal Record, May 1988
- (13) Türk Telekom 1995 Yılı İstatistikleri

ÜLKEMİZDEKİ ENERJİ TASARRUFU PROGRAMLARI VE SON GELİŞMELER

(Tülin KESKİN - Süheda GÜMÜŞDERELİOĞLU)

Bu bildiri Kasım '97'de, Ankara'da Türkiye 7. Enerji Kongresi'nde sunulmuştur.

ENERJİ TASARRUFU İMKANLARI

Ülkemiz hızla kalkınmaktadır ve kısa sürede gelişmiş ülke konumuna gelmek üzere tüm sektörleri programlamayı hedeflemektedir. Bu nedenle enerji politikasının önemli bir elementi olması gereken enerji tasarrufu çalışmalarında referans olarak gelişmiş ülkeler alınmalıdır.

Enerji yoğunluğu, gayri safi yurtiçi hasıla başına tüketilen birincil enerji miktarını temsil eden ve tüm dünyada kullanılan bir göstergedir. Bu gösterge içinde, ekonomik çıktı, enerji verimliliğindeki artış veya azalma, yakıt ikamesindeki değişimler kombine olarak ifade edilmektedir. Ve değişimlerin tek tek bu gösterge içinden ayırıldıkları mümkün değildir. Bununla birlikte, enerji yoğunluğu, enerji verimliliğinin takip ve karşılaştırılmasında yaygın olarak kullanılan bir araçtır.

Aşağıda verilen Tablo.1 incelendiğinde; ülkemizin enerji yoğunluğunun OECD ortalamasının üzerinde ve diğer ülkelerin aksine, yakın geçmişte artış trendi gösterdiği ve halen kişi başına enerji tüketiminin OECD ortalamasının dörtte biri civarında olduğu görülmektedir. Tabloda gözlenen kişi başına enerji tüketimindeki diğer ülkelere göre daha büyük artış oranı, kalkınma için olumlu bir gelişme olmakla birlikte, enerji yoğunluğundaki artış trendi, ülkemizin yakın gelecekte enerji tüketiminin artması ile daha verimsiz enerji tüketimi ve daha yoğun üretim ve yaşam biçimi ile karşı karşıya geleceğini göstermektedir.

Tablo.1: Türkiye'de kişi başına enerji tüketimi ve yoğunluğunun bazı gelişmiş ülkelerle karşılaştırılması.

	Enerji Yoğunluğu* (1994)	Enerji Yoğunluğu Artışı % (1981-1994)	Kişi Başına Birincil Enerji Tüketimi (TEP/Kişi) (1994)	Kişi Başına Enerji Tüketim Artışı % (1981-1994)
Türkiye	0.3498	0.4	0.9505	2.5
Japonya	0.1554	-0.5	3.8561	2.3
Almanya	0.1920	-2.4	4.1333	-0.5
İngiltere	0.2182	-1.4	3.7739	0.7
Fransa	1.1895	-0.1	4.0441	1.3
Kanada	0.3820	-0.8	7.8547	0.3
ABD	0.3381	-1.4	7.8083	0.2
OECD	0.2487	-1.1	4.5826	0.6

Kaynak: OECD

*Toplam Birincil Enerji Tüketimi (TEP) / Gayri Safi Yurtiçi Hasıla

İdaremizin üç nihai enerji tüketim sektöründe yürüttüğü çalışma sonuçları ve bu sektörlerdeki istatistiki bilginin derlenmesi ile yıllık olarak %30 civarında enerji tasarrufu potansiyeli tespit edilmiştir. OECD ortalaması ile karşılaştırıldığında ülkemiz enerji yoğunluğu değerinin 1/3 oranında daha yüksek olması, enerji tasarrufu potansiyeli ile ilgili olarak yapılan tespitleri bir ölçüde doğrulayarak, ülkemizdeki

mevcut ekonomik aktivite ile yaşam standardı için harcanan enerjinin azaltılması için önemli bir olanak vermektedir.

GEÇMİŞTE YAPILAN ENERJİ TASARRUFU PROGRAM ÖNERİLERİ VE BUGÜNKÜ DURUM

Ülkemizdeki planlı enerji tasarrufu faaliyetleri, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı'nın 30.03.1981 tarihli olurları ve DPT'nin 21.07.1981 tarihli uygun görüşleri ile EİE Genel Müdürlüğü bünyesindeki teşkil edilen Enerji Kaynakları Etüd Dairesi Başkanlığı'nca başlatılmıştır. Bu birim 1992 Aralık ayında verilen Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı olurları gereği bu tarihten sonra Enerji Tasarrufu Merkezi hüviyeti ile çalışmalarını yürütmektedir.

İdareimiz tarafından 1981 yılından başlatılan çalışmalar kapsamında UNIDO tarafından desteklenen bir proje ve Dünya Bankası kredisi ile 2 proje sanayi sektörümüze yönelik olarak gerçekleştirilmiştir. Son iki projede sadece dış para olarak yaklaşık 6 milyon dolar Dünya Bankası kredisi kullanılmıştır. 1988-1991 yılları arasında yürütülen enerji tasarrufu projesinde politika ve program çalışmasına da ağırlık verilmiş, ülkemizin enerji tasarrufu konusunda etkili olamamasının nedenleri analiz edilerek, çalışmaların daha etkili hale gelmesi için projede görevli yabancı uzmanlar tarafından öneriler yapılmıştır.

Bu sunuş içinde, 7 yıl önce yapılan önerilerden yola çıkarak, ülkemiz için başarılı bir enerji tasarrufu programının element ve aksiyonlarından bahsetmek ve bugüne kadar bu doğrultuda yapılan çalışmalar hakkında özeleştirii yapmak istiyorum.

İLGİ VE DESTEK

Enerji tasarrufu için sağlanacak yüksek düzeyde hükümet desteğinden daha iyi bir politika yoktur. Gerçekten, tasarruf için hükümet desteği, programın başarılı olması bakımından temel çıkış noktasıdır. Bu destek olmaksızın çalışmalar hiçbir zaman tamamen başarılı olmayacaktır.

1981 yılından bugüne kadar hazırlanan kalkınma planları ve hükümet programlarına bakıldığında "enerji verimliliğinin artırılmasına önem verilecektir" şeklinde ibareler görmekteyiz. Ancak son yıllarda çıkarılan Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı teşkilat ve görevleri hakkında 3154 sayılı kanun kapsamında belirlenmiş olan görev tanımı ile ilgili maddelerde enerji verimliliği veya enerji tasarrufu ile ilgili hiçbir ibare yoktur.

Son hükümet programında enerji tasarrufu konusunda öncelik verileceği açıklıkla belirtilmektedir. Ancak bu yeterli görülmemiştir. Hükümetlerin gösterdikleri politik ilgiyi sürdürmeleri ve zaman zaman diğer gelişmiş ülkelerde olduğu gibi başbakan ve ilgili bakanların enerji tasarrufu çalışmalarının başarıya ulaşması için birinci şart olarak görülmektedir.

ORGANİZASYON

Yüksek seviyede ve otonom bir enerji tasarrufu merkezi kurularak, faaliyetlerin bu merkez tarafından koordine edilmesi diğer ülkelerde başarılı bir model olmuştur. Türkiye için de benzer olarak hükümet; bünyesinde bir tek enerji tasarruf merkezinin bulundurulmasının yararlarını değerlendirmeli ve bu merkezin bağımsız bir teşkilat olarak kurulmasını teşvik etmelidir. EİE/ETŞ bu merkezin nüvesi olarak kabul edilebilir bu merkez içinde tasarruf programlarının başarılı olması için gerekli olan çok çeşitli ihtiyaçları karşılamak üzere çok disiplinli bir ekip bulunmalıdır. Personelin hepsinin mühendis olması gerektiği düşüncesi de yanlış yaklaşımdır.

Bir merkezin kurulması ile ilgili öneri, 1992 Aralık ayında Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı olurları gereği EİE Genel Müdürlüğü bünyesindeki Enerji Kaynakları Etüd Dairesi Başkanlığı'nın, **Enerji Tasarrufu Merkezi** hüviyeti ile çalışmalarına yeni bir yön vermesi ile gerçekleşmiştir. Bu merkezin kuruluşu; görev ve yetkileri ile mali kaynaklarını açıklığa kavuşturan bir yasaya dayanmamaktadır. Ancak özellikle sanayi sektöründeki çalışmalar, 1995 Kasım ayında yayınlanan yönetmeliğin verdiği yetki ve bu sektördeki 15 yılı aşan deneyim nedeni ile daha etkin olarak yürütülmektedir. Geçmişte yürütülen uluslararası projeler ile EİE Ulusal Enerji Tasarrufu Merkezi içindeki çekirdek kadronun enerji tasarrufu konusunda yurtiçinde iş üstü eğitim ve yurtdışında benzer çalışmalar ve kurslarla eğitimi sağlanmış, enerji tasarrufu etüdlerinde kullanılan tüm cihaz, taşıt ve gereçlerle gerekli altyapı temin edilmiştir. Mevcut kadronun eğitilmesine, bilgi ve deneyimlerin artırılmasına halen büyük önem verilmektedir. Bununla birlikte UETM bilgi ve deneyimleri daha çok teknik düzeydedir. Örneğin, ulusal boyutta bir promosyon kampanyasını yürütmek için profesyonel anlamda deneyimli halkla ilişkiler, stratejik pazarlama vb. uzmanları, grafiker gibi sanatçıları da içeren bir kadrosu yoktur.

GENİŞ KAPSAMLI YAKLAŞIM VE KOORDİNASYON

Enerji tüketiminin sanayi, bina, ulaşım sektörleri gibi değişik sektörlerde gerçekleşmesi, tüketim aşamasındaki enerji tasarrufu uygulamalarına bu sektörlerden sorumlu kuruluşların da katılımını gerektirmektedir. Bu nedenle bir enerji tasarruf programının uygulanması için, Başbakan veya Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı başkanlığında, bakanlıklar arası bir kurul kurulmalı ve bu kurul uygulamaları denetlemelidir. Her ne kadar geniş kapsamlı yaklaşım en başarılı olanı ise de, bu yaklaşım güçlü bir liderlik ve ustaca yönetim gerektirir. Başlangıçta, daha sınırlı çalışmalar tavsiye edilir.

UETM yetki ve yaptırım gücüne sahip olmadığı nihai tüketim sektörlerinde çalışmalar yapmaktadır. Bu çalışmalar sırasında tespit edilen ve politik karar gerektiren çalışmalar ancak tavsiye edilmektedir. Uygulama, ilgili bakanlık veya kuruluşun insiyatifinde kalmaktadır.

Ayrıca 1981 yılında Başbakan'ın direktifi ile teşkil edilen ve sekreteryaya hizmetleri EİGM tafından yürütülen, Enerji Tasarrufu Koordinasyon Kurulu, kamu kurumları başta olmak üzere özel sektör ve üniversite temsilcilerinin katılımı ile çalışmalarını sürdürmektedir. Bu kurulun isminde bir koordinasyon ifadesi var ise de gerçek anlamda bir işlev yürütülmemektedir. Kurul, üyelerinin önerileri ile halkı bilinçlendirmek üzere yıllık aktiviteler geliştirmekte, yayınlar, posterler,

seminer ve filmler gibi aktivitelerin yanısıra zaman zaman alt komitelerle bazı politika çalışmaları yürütmeye çalışmaktadır. Bir bütçesi olmayan tüm bu çalışmalar, toplantıya katılan temsilcilerin daha çok gönüllü olarak teknik ve mali destekleri ile devam etmektedir.

Geçtiğimiz yıllarda geniş kapsamlı yaklaşım ile ele alınmayan enerji tasarrufu uygulamalarında böyle bir yaklaşım için, artık yeterli birikim ve ortam yaratılmış bulunmaktadır. Bu nedenle yaptığımız çalışmalar ile oluşturulan yeni organizasyon şemasının tartışmaya açılması ve hazırlanan enerji tasarrufu yasası ile ilgili bakanların yer alacağı bir organizasyonun işlerlik kazanması yönünde gayret sarfedilecektir. Önerilen şemada, bakanlıkların müsteşarlarından oluşan bir karar komitesince onaylanacak kararlar ve yıllık program idaremez bünyesindeki UETM tarafından veya çalışmanın özelliğine göre uygulamacı kuruluş tarafından UETM ile koordinasyon içinde yürütülmesi ve mevcut enerji Tasarrufu Koordinasyon Kurulu'nun bir danışma kurulu haline getirilerek, üretilen politikalar konusunda tavsiyelerde bulunan geniş katımlı bir komite olması düşünülmüştür.

MEVZUAT

Mevzuatsız her ne kadar birçok şey yapılabilirse de uzun vadede bir ulusal tasarruf teşkilatının meşruiyete sahip olması, gerekli verilere ulaşabilmesi ve verimlilik uygulamalarını yaygınlaştırmak için uygun kanuni statüye sahip olması gerekir. Mevzuatın kabul edilmesi birkaç yılı alabileceğinden bu konuda çalışmalar erken başlatılmalıdır.

Ülkemizde enerji tasarrufu çalışmalarını etkili bir şekilde kontrol edebilen, yönlendirebilen ve yaptırım uygulayan bir kanun mevcut değildir. 1981 yılında bir enerji tasarruf yasa taslağı hazırlanmış ancak bu taslak yasalaşmamıştır. Böyle bir kanun hazırlanarak gerekli organizasyon, yetki ve sorumluluklar, müeyyidelerin belirlenmesi ve enerji tasarrufu çalışmalarının destekleneceği bir fonun oluşturulması gereklidir. Yeni bir yasanın hazırlığı ile ilgili çalışmalar başlatılmıştır.

Bir yasanın çıkarılmasındaki güçlükler gözönünde tutularak, sanayi sektöründeki çalışmaları biran önce düzenlemek üzere, 2000 TEP'in üzerindeki enerji tüketimi olan sanayi kuruluşlarında enerji verimliliğinin artırılması için 11 Kasım 1995 tarihinde Resmi Gazete'de bir yönetmelik yayınlanarak yürürlüğe girmiştir. Ayrıca Enerji Yöneticiliği Kursları'nın açılması ve üniversitelerde Enerji Yönetimi derslerinin verilmesi ile ilgili yönetmelik duyurusu 31 Ağustos 1996 tarihinde Resmi Gazete'de yayınlanmıştır. Sanayi kuruluşlarında enerji tasarrufu etüdlerinin yürütülmesi ile ilgili bir duyuru daha hazırlanarak yayınlanmak üzere bakanlığa gönderilmiştir.

Yeni inşa edilecek binalarda ısı yalıtımı kurallarını düzenleyen Bayındırlık ve İskan Bakanlığı'nın 1985 tarihli yönetmeliği ve TS 825 yürürlüktedir. Yine sanayi sektöründe olduğu gibi zaman kazanmak amacıyla ve mevcut yönetmeliğin revizyonu hususunda karşılaşılan güçlükler nedeniyle, TS 825'in yeniden revizyonu idaremez tarafından ele alınarak, bu standart Avrupa standartlarına paralel hale getirilmiştir. Bu standart TSE'nin ilgili komitelerinde görüşülmek ve standartlaşmak üzere enstitüye teslim edilmiştir. Standartın kesinleşmesi durumunda, mevcut yönetmeliğe göre yeni inşa edilen binaların dış zarfından olan ısı kayıplarının yarı yarıya azaltılması sağlanabilecektir. Bundan sonra Bayındırlık Bakanlığı'nca yönetmeliğin aynı paralelde revizyonunun hızla yapılması gereklidir.

BİLİNÇLENDİRME VE EĞİTİM

Yeterli düzeyde kanun veya standardın mevcut olmasının sorunları tek başına çözeceğini düşünmek hatalı bir yaklaşımdır. Sorunlar çoğu zaman uygulamalardaki aksaklıklardan kaynaklanmaktadır. Bunlara riayeti temin etmekte en iyi yaklaşım bu konudaki eğitim düzeyinin yükseltilmesi veya hükümet teşviklerinin kullanılmasıdır.

Eğitim, programın başında yapılmalıdır. Bir-iki günlük uygulamalı kurs çalışmaları çok faydalı olacaktır. Eğitim, üst seviyedeki yöneticilere, tesis müdürlerine, teknik yöneticilere, mühendislere ve tesis operatörlerine yönelik olmalıdır.

Bilinçlendirme çalışmalarına gelince, genel anlayışın aksine, geniş tanıtım kampanyaları bir tasarruf programının başlangıcında tamamen başarılı olmayabilir. Böyle bir kampanya düzenlendiğinde halktan ve sanayiciden gelecek bilgi ve yardım taleplerinin karşılansında bir ya da daha çok adrese ihtiyaç olacaktır. Yeni bir merkeze çok fazla dikkat çekilmesi, bu merkezin yeterli şekilde sağlayamayacağı bilgi ve yardım talepleri ile karşı karşıya bırakabilir. Merkezin bu talepleri yerine getirememesi merkeze karşı duyulan güveni sarsacak, halkın ve sanayicinin daha sonra yapılacak çağrılarını ciddiye almamasına yol açacaktır. Merkez başlangıçta imkan ve kabiliyetleri iyice gelişene kadar nispeten az vaatte bulunmalıdır. Bu nedenle, bir taraftan enerji bilinci devamlı olarak artırılırken bir taraftan da eğitime ağırlık vermeli ve ön enerji etüdü yürüterek, teknik hizmet vererek kredibilitelerini yükseltmelidir.

Enerji Otobüsü Programı gözle görülebilir bir programdır ve Türkiye için özellikle yararlı olabilir. Birçok ülke, Enerji Otobüsü Programı'nı, enerji tasarrufu bilincinin yerleştirilmesi için önemli bir araç olarak kullanmıştır.

1991 yılından bu yana EİE, ön enerji tasarrufu etüdü seviyesindeki Enerji Verimliliği Test Aracı Programı'nı ve sekiz ayrı konuda ihtiyaçlara göre düzenlenen ve fabrikaları ziyaret ederek uygulanan Enerji Verimliliği Eğitim Otobüsü Programı'nı sanayi kuruluşlarından gelen taleplere göre ücretsiz bir hizmet olarak vermektedir.

Kasım 1995 yönetmeliği ile idareimiz, çalışmaların yurt çapında yaygınlaşması için idareimizin koordinasyonu altında, talip olan kuruluşlara eğitim ve etüd yürütmek üzere yetki verecektir. Eğitim konusunda ilk yetki Ege Üniversitesi ile İzmir Makina Mühendisleri Odası ve Elektrik Mühendisleri Odası'nın biraraya gelerek oluşturduğu bir gruba Temmuz 1997'de verilmiş bulunmaktadır. İdareimiz ilk Enerji Yöneticiliği Kursu'nu, üç entegre demir-çelik tesisi elemanlarının da katıldığı ve demir çelik sektörünün birbiri ile iletişimini arttıracak şekilde bir workshop olarak düzenlemiştir. Bu kurslara, diğer sektörlerle de yönelik olarak devam edilecektir.

Bilinçlendirme kapsamında idareimiz birçok broşür hazırlayarak yurt çapında dağıtmaktadır. Ayrıca eğitim amaçlı olarak hazırladığı kitapları satışa sunmaktadır. Bu yayınlar ihtiyaca göre çeşitlendirilerek hizmete sunulmaktadır. Bunların dışında Enerji Tasarrufu Koordinasyon Kurulu çalışmaları kapsamında özel sektörün de desteği alınarak video kasetler ve posterler hazırlanmakta ve Enerji Tasarrufu Haftası etkinlikleri yürütülmektedir. Ancak bütün bu çalışmalarda en önemli eksiklik profesyonel bir promosyon kampanyası şeklinde düzenlenmemesi ve kampanyalar sonucunda özellikle halkın yardım

ve danışmanlık almak üzere kolayca ulaşabileceği yerel danışmanlık ofislerinin yaratılmamasıdır.

ENERJİ TARAMALARI YA DA TASARRUFU ETÜTLERİ

Geleneksel olarak tüm enerji tasarruf programları, fabrikalarda yapılan çok sayıda geniş kapsamlı bir dizi enerji taramalarını içermektedir. Daha etkili bir strateji ise müşterek sorunları tespit etmek ve ondan sonra da ülke çapında ilgili önlemlerin uygulamasını sağlamaktır. Bunun için programlar oluşturmak amacıyla ön etüdüler yapılabilir. Bu yaklaşımın önemli avantajları vardır.

Bir programın başlangıcındaki enerji verimliliği ve benzeri tesislerde kullanılmakta olan teçhizat ve projeler hakkında veri toplamak için tamamen subvansane edilen enerji etüdüleri gerekli olabilir. Bu taramalar aynı zamanda başlıca tasarruf imkanlarının açıkça tanımlanmasına da imkan verecektir. Bir kere bilgi toplandıktan sonra, yoğun teknik yardım programları enerji tasarrufunun çabuk bir şekilde sağlanmasında ve enerji tasarrufu konusunda duyulan ilginin daha geniş bir şekilde gerçekleşmesinde başarılı olacaklardır.

Sadece enerji tasarrufu etüdü tasarruf sağlamaz, tesislere devamlı teknik yardım temin edilmelidir. Bu etüdüler, enerji tasarrufu bilincini yaratmak ve tasarruf hizmetleri sektörünün canlandırılması bakımından da yararlıdır. Taramaların daha yaygın olarak, özellikle küçük ve orta büyüklükte firmalar arasında yapılması ihtiyacı vardır ve bu da yerli danışmanlık firmalarının bu konudaki yeteneklerinin güçlenmesine yol açacaktır.

Daha önce de bahsedildiği üzere UETM teknik ekiplerince, talepte bulunan fabrikalarda enerji tasarrufu etüdüleri yürütülmektedir. Bu etüdüler her geçen gün kalitesi daha da yükselerek, kuruluşun enerji faturalarının azalmasını sağlayan temel tavsiyeleri ortaya çıkarırken, UETM'nin sektörlerdeki ortak sorunları ve ihtiyaçları daha iyi anlamasına yardım etmektedir. Dolayısıyla sağlıklı bir programın dizayn edilmesi ve mevzuatın hazırlanması için gerekli bilgi ve tecrübeye kavuşulmuş bulunmaktadır.

Yabancı uzmanlarca yapılan değerlendirmeler ışığında, bugüne kadar EİE/UETM tarafından gerçekleştirilen enerji tasarrufu çalışmalarının daha ulaşılabilir hale gelmesi için yönetmelikte belirtilen hususlar çerçevesinde özel sektöre de yetkiler verilecektir. Bu konuda da çalışmalara hız verilmiştir. Ayrıca enerji tasarrufuna ilgisi olan izolasyon üreticileri, tuğla üreticileri, gaz beton üreticileri, tesisat mühendisleri gibi dernek ve birlikler ile özel firmalarla işbirliği sürdürülmektedir. Böylece enerji tasarrufu konusunda verilen hizmetlerin çeşitli kuruluşlara yaygınlaştırılması için ortam yaratılmaktadır.

İZLEME VE DEĞERLENDİRME

Tasarruf programlarının ciddi bir şekilde izlenmesi ve gerçek olarak elde edilen enerji tasarrufu miktarlarının belirlenmesi son derece önemlidir. Değerlendirme devam eden bir faaliyet olmalı ve programların gerektiği şekilde değiştirilmesi ve tadil edilmesinde kullanılmalıdır. Değerlendirme programın sonuna bırakıldığı takdirde etkili olmayacaktır.

Hali hazırda sanayi sektörüne yönelik olarak DİE ile işbirliği de yapılarak sanayi enerji tüketiminin %90'ına yakınına teşkil eden 1000 civarındaki tesis izlenmektedir. Bu tesislerden 2000 TEP üzerinde

enerji tüketen fabrikaların enerji yöneticilerinin kayıtları bir veri tabanı ile daha yakından takip edilmekte ve sürekli iletişim sağlanmaktadır. DİE tarafından ilk sanayi anketi 1995 yılında sanayi sektörünün bir ölçüde teknolojik altyapısını da ortaya çıkaracak şekilde düzenlenmiştir. Böylece yıllar bazında sanayide enerji verimliliği yönetmeliğinin etkisinin gözlenebileceği tahmin edilmektedir. Son yıllarda sarfedilen bu gayretlerin 5 yıl içinde %10 enerji tasarrufu sağlaması durumunda ve yeterli uygulama deneyimi kazanıldıktan sonra 11 Kasım 1995 tarihli yönetmelik kapsamının, termik santrallara, 500 TEP enerji tüketen sanayi tesislerine, rafinerilere ve belli büyüklükte ısıtma alanı olan binalara da genişletilmesi için çalışmalar yapılacaktır.

YATIRIMLARIN FİNANSMANI VE TEŞVİKİ

Enerji tasarrufu bilincinin henüz yeterince yerleşmediği hallerde, şayet finansman piyasa faiz oranları üzerinden hesaplanıyorsa büyük yatırımlar yapılmamalıdır. Programın başlangıcında büyük ölçüde subvanse edilen kredilere ve hibe yardımlara ihtiyaç vardır. Genellikle büyük yatırımların finansmanı daha kolay karşılanır. Asıl finansman sorunu olan yatırımlar, küçük firmalar tarafından yapılan küçük ve orta çaptaki yatırımlardır. Bu tür küçük yatırımlar büyük finansman programlarına (örneğin; Dünya Bankası) dahil olamayacak kadar da küçük olduğu için bu tür kredilerden pay alamazlar basitleştirilmiş kurallar ve daha az bürokrasi gerektiren özel bir kredi programı, uygulamayı teşvik etmekte çok yararlı olacaktır.

Ülkemizde enerji tasarrufu yatırımlarının ve ekipmanlarının teşviki için açık bir teşvik programı yoktur. Bazı enerji tasarrufu projeleri modernizasyon veya çevre için verilen teşviklerden yararlanmaktadır. Sanayici ve halkı bu konuda yönlendirmek üzere bir yönetmeliğin çıkarılması gerekli görülmektedir. Böyle bir teşvik programının çıkarılması hükümetin bu konuya verdiği önceliğe son derece bağlıdır.

TEKNİK YARDIM

Yabancı uzmanlarca verilen teknik destek bir programın uygulanmasını hızlandırmakta etkili olabilmektedir. Bir teknik yardım programının başarılı olması için, iki yıl çok kısadır. Muhtemelen dört yıl asgariştir. Ancak ekseriyetle teknik yardım için yedi yıl gereklidir ki bu zaman içinde yabancı uzmanlar tedrici olarak gerekli tecrübeyi ve güveni kazanan yerli personel ile ikame edilir.

Daha önce Dünya Bankası, Avrupa Birliği gibi kuruluşlar ile uluslararası projeler yürütülmüştür. Bu projelerde yabancı uzmanların deneyimleri idaremi personeline aktarırken, yapılan çalışmalara güvenin artmasında da yardımcı olmuştur. Ayrıca son yıllarda JICA ile işbirliği çerçevesinde sanayi sektörüne yönelik olarak çalışmalar Japon teknik yardımı ile başlatılmıştır. Bu işbirliği çerçevesinde ulusal ve uluslararası çalışmalarda kullanılmak üzere Enerji Tasarrufu Eğitim Merkezi Projesi hazırlanmıştır. Bu proje DPT'den uygun görüş almış halihazırda Japon tarafınca incelenmektedir. Gerçekleşmesi durumunda 5 yıl süre ile Japonya uzmanlar ile ortak çalışmalar yürütülecektir.

YAKIN GELECEK İÇİN ÖNERİLER

Yukarıda başarılı bir enerji tasarrufu programı için geçmişte yapılan önerilen ve bu önerilere uygun olarak gerçekleştirilen çalışmalardan bahsedildi. O günden bugüne önemli bir yol katedildiği açıkça görülmektedir. Geçmişte kazandığımız deneyimler ile yapılması gereken çalışmaların bir kez daha özetlenmesi yararlı olacaktır.

1. Enerji tasarrufu çalışmalarının gerçekleştirilebilmesi için, yıllar bazında hedefleri, faaliyetler ve yatırımlar için gerekli bütçeleri belli bir orta vadeli enerji tasarrufu planının hazırlanması gerekmektedir.

2. Siyasi otorite, üst düzey yöneticiler ve tanınmış özel sektör temsilcilerinin, enerji tasarrufunun önceliğinin devam ettiğini sürekli olarak çeşitli vesilelerle duyurması, tüm kesimlerin, bu konuya ilgisini çekmekte önemli rol oynayacaktır.

3. Bir enerji tasarrufu yasası hazırlanarak çıkarılmalıdır.

4. Teşvik mevzuatı enerji tasarrufu proje ve ekipmanlarına da genişletilmeli, bürokratik işlemleri azaltılmalıdır.

5. Binalarda kullanılan elektrikli ev aletleri, klimalar, büro makinaları ve ısı tesisatları için sanayide kullanılan kazan, fırın, elektrik motoru gibi ekipmanların ve karayolu taşıtlarının enerji tüketimlerine limitler koyan standartların uygulamaya konulması gereklidir.

6. Binalarda birim alan başına ısı kaybını sınırlandıracak yönetmeliğin revizyonu Bayındırlık ve İskan Bakanlığı'na yapılmalıdır. Yeni binalarda yıllık enerji ihtiyacını gösteren sertifikalar düzenlenerek binanın ısı kaybı ve dolayısı ile enerji tüketimi açısından tescilli yapılmalıdır. Kullanım sırasında belli limitler dahilinde sertifika değerinin üzerine çıkan enerji tüketimlerinde müteahhitin sorumluluk taşımaya için ilgili kanunlarda düzenlemeler yapılarak, yönetmeliğin uygulaması hususundaki denetim problemleri giderilmelidir.

7. Yerel yönetimlerin ve enerji sektöründeki hizmet kuruluşlarının enerji tasarrufu konusunda danışma büroları açması suretiyle halkın bilgiye ulaşması kolaylaştırılmalıdır.

8. Devletin enerji tasarrufu konusunda önderlik etmek üzere, ilk önce kamu kuruluşlarını kapsayan programları başlatması gereklidir.

9. Sanayi Yönetmeliği kapsamı genişletilmelidir.

10. Halkın ve özellikle öğrencilerin bilinçlendirilmesi, çalışmaların benimsenmesi ve başarıya ulaşması açısından son derece önemlidir. Bilinçlendirme çalışmaları için bütçeler ayrılarak, reklam ve tanıtım firmaları ile de işbirliği yapılarak, profesyonel anlamda kampanyalar düzenlenmelidir. Bu kampanyalar sonucunda elde edilen sonuçlar anketler ile değerlendirilerek kampanyaların tekrarlanma süreleri tespit edilmelidir.

SONUÇ

Yıllık olarak 3 milyar dolar civarında olan enerji tasarrufu potansiyelinin, yerli enerji payının gün geçtikçe azaldığı ülkemiz enerji dengeleri için ne kadar önemli ve darboğazları aşmada yeni bir kaynak olduğunun bilincine varılması için halen çok geç değildir. Yeter ki bu konuya devletin yanısıra insanlarımız, sanayicimiz de ilgi göstererek, başarı için gayret sarfetsin. Başarı bize daha az çevre kirliliği, daha ucuz üretim, daha iyi konfor şartları ve daha iyi bir ekonomi için yeni ufuklar açacaktır.

KENDİMİZE DÖNÜYORUZ

Bize "kendine dön" denmiş bugüne kadar, imkân bulamamışız, şimdi buluyoruz. Hey, kendimize dönüyoruz çocuklar! Titrememiz şart değil. Yollarda son sürat birbirimize çarparak dönebiliriz, sel sularına kapılarak dönebiliriz, dayak yiyerek dönebiliriz.

Şimdi Avrupa'ya döneemediğimize göre kendimize döneceğiz. Avrupalı'larla herhangi bir siyasi konu konuşma yükümlülüğünden de, Türk misafirperverliğini kavramayarak yabancı takım ve hakemlere hediyeleşmeye engel olan UEFA'dan da kurtulacağız.

Biz de, "Androjen" olan Tarkan'a, kamera önünde tele nikah kıyıp hamile kalan Hülya AVŞAR'a, Afrika sahralarına kadar eşlik ettiği eşinden boşanan Sezen AKSU'ya, II. Tansu adayı Gülay ATIĞ'a, Melih GÖKÇEK'in düzenlediği konserde "Hepimiz Atatürkçüyüz, okey" deyip 3 milyarı cebe indiren Musti'ye, içi kan ağlayarak vals yapan Şükrü KARATEPE'ye dönüyoruz.

Üç yanımız denizlerle, dört yanımız düşmanlarla çevrili olduğuna göre kendimize dönmemizden daha doğal ne olabilir?

ÖZFATURA MAHKUM OLDU!

Kentlinin seçimlerde geçirdiği en büyük kazanın galibi kamu vicdanında mahkum oldu. Üst vicdanlara yaptığı itirazı kabul edilmeyen FATURA'nın cezaları kesinleşti.

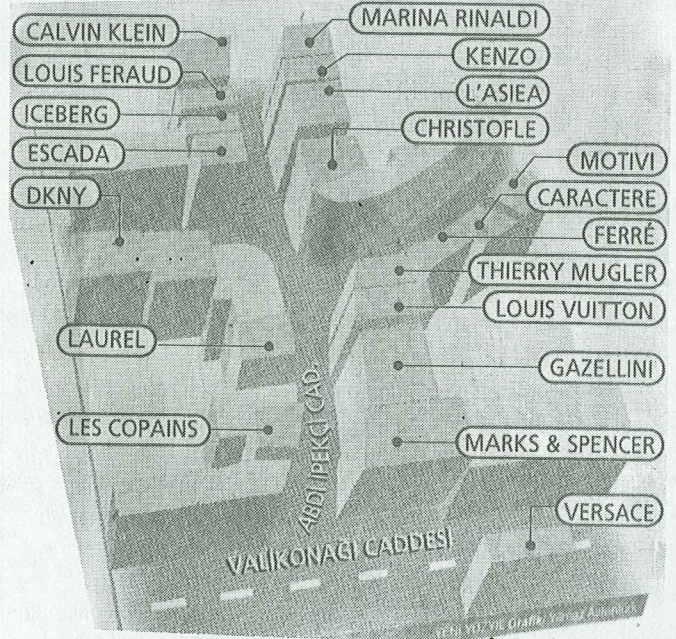
Kesinleşen cezaları şöyle;

- Yağmurlu havalarda kent sokaklarında yaya olmak.
- Özellikle yaz aylarında körfezde derin derin nefes almak.
- Günde üç öğün Yaşar KEMAL okumak, özet çıkarmak.
- Makam arabası yerine belediye otobüsü ile işe gidip-gelmek.
- Sular akmadığı halde akıyormuş gibi banyo yapmak, çamaşır yıkamak.
- "Söz vermiştik, gerçekleştiriyoruz" panolarının paralarını maaşından ödemek.
- "Yaşamasına izin verdiklerimiz" dediği azınlıklardan özür dilemek üzere eşinin adını verdiği kreşe Chantal Zakari adını vermek.

SATICILAR VE ALICILAR

"Küçük Amerika"nın büyük şehrinde bir sokak. Bağımsız Cumhuriyetimizin, çakıl taşı verilmeyen ülkemizin sokağı işgal altında. 470 milyona çanta, 300 milyona palto alabileceğiniz bu mağazalardan hangi dürüst vergi mükellefleri alışveriş yapıyor merak ediyoruz?

86x89

YAŞAYAN HURAFELER

- Çarşamba günü süt içmek, ev satın almak hayra alamet değildir, perşembe günü çamaşır yıkamak zengin olmaya delalettir.
  - Tuvalet taşına ters oturarak büyük abdest yapılırsa nazar bozulur.
  - Dişi ağrıyan kişi mezarlığa gider ve bir mezar taşını ısıtırsa diş ağrısı kesilir.
  - Gelin eve ilk geldiğinde kaynanasının iki bacağından içeri girerse hayatı boyunca saygılı ve hürmetkar olur.
  - Çocuğu olmayan kadınlar, kaynar su içinden çakıltaşı alırlarsa hemen hamile kalırlar.
  - İlk çocuğun erkek olması isteniyorsa yatağa bir erkek çocuk yatırılır.
  - Çocuk doğmuş bir evden kırk gün kırk gece hiçbir şey çıkarılmaz.
  - Nikah yapılırken tavana ve tabana bıçak saplanırsa o yuva kötülükten korunur.
  - Gerdek gecesi başarısız olan damat mezarlıkta dolaştırılırsa başarılı olur.
  - Kaya koyuklarında birikmiş suyla yıkanan çocuk hiç hastalanmaz.
  - Hamileyken yumurta yiyen kadının çocuğu yaramaz olur.
- Boş inançlar. İkininli yılları soluduğumuz bu günlerde hurafe kelimesinin memleket genelindeki dağılımı korkunç. Fazla söze ne gerek. Eğer bunları gözünüzde canlandırırırsanız çok ilginç ama acı sahnelerin ortaya çıktığını göreceksiniz.

Kaynak: Metin ÜSTÜNDAĞ